

Institutionele beleggers

De gepubliceerde cijfers en artikelen van de institutionele beleggers bevatten fouten. Dientengevolge zijn publicaties over dit onderwerp in deze maandstatistiek niet correct. De [cijfers voor 2000-2002](#) zijn inmiddels bijgesteld.

Consumentenprijsindex

In de [persmededeling van 5 augustus 2003](#) heeft het CBS gemeld dat de uitkomsten over de periode juni 2002 tot en met juni 2003 niet correct zijn. Dientengevolge zijn de CPI-cijfers in deze publicatie niet correct.

Het [persbericht van 9 september 2003](#) bevat de gecorrigeerde cijfers voor de reeks voor alle huishoudens en voor de geharmoniseerde consumentenprijsindex.

Financiële Maandstatistiek

Jaargang 8 – juli 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001–2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92–2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen, dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: € 92,50
Prijs per los nummer: € 12,50
Kengetal: O-1
ISSN 1381-6780

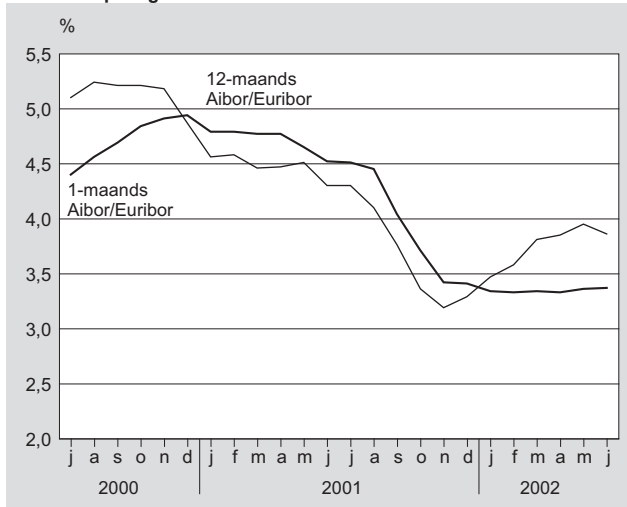
Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

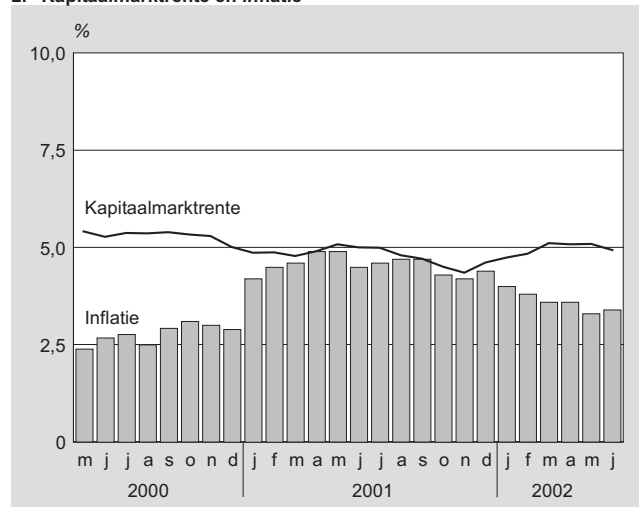
Grafieken	4
In dit nummer	5
Persberichten	6
Artikelen	
Waardedaling beleggingsportefeuille beleggingsinstellingen	8
Institutionele beleggingen meer dan 5 procent gestegen	12
Waarom voelt de inflatie zo hoog?	13
Voor 5,5 miljard euro in het rood	16
Tabellen	
Financiële kerncijfers	18
Banken	20
Sparen en lenen	22
Geldmarkt	26
Kapitaalmarkt	28
Effectenbeurs	31
Vastgoed	38
Verzekeraars en pensioenfondsen	41
In de voorgaande 12 maanden	44
Trefwoordenregister	45
Andere CBS-publicaties	46

Grafieken

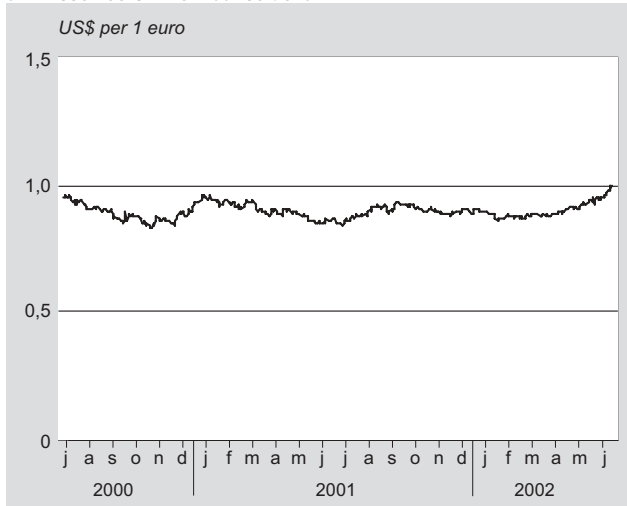
1. Rente op de geldmarkt

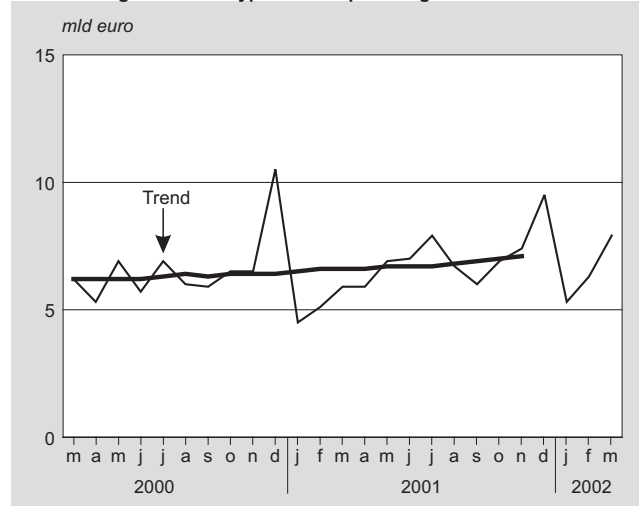
2. Kapitaalmarktrente en inflatie

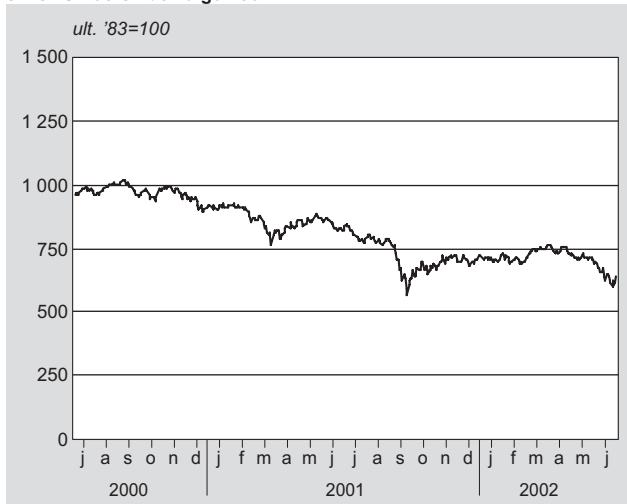
3. Wisselkoers Amerikaanse dollar

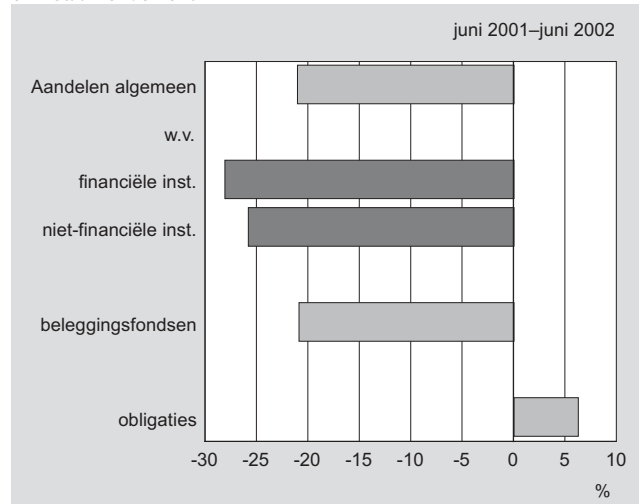
4. Nieuw ingeschreven hypotheek op woningen

5. CBS-koersindex algemeen

6. Totaal rendement

In dit nummer

Waardedaling beleggingsportefeuille beleggingsinstellingen

blz. 8

De Nederlandse beleggingsinstellingen zagen in 2001 de waarde van hun beleggingsportefeuille met 5,5 procent dalen, voornamelijk als gevolg van negatieve ontwikkelingen op de internationale aandelenmarkten. Het resultaat na belasting van de beleggingsinstellingen daalde van 1,5 miljard euro in 2000 naar 1,3 miljard euro in 2001.

De netto inleg in 2001 was beduidend lager dan in 2000. Van de verschillende typen beleggingsfondsen hebben de obligatiefondsen voor het eerst meer nieuwe gelden aangetrokken dan de aandelenfondsen. Onder de aandelenfondsen trokken fondsen die in Nederland beleggen de grootste nieuwe inleg. In 2001 is het hoogste rendement behaald door de vastgoedfondsen. Aandelenfondsen presteerden slechter dan een gemiddelde directe belegging in aandelen.

Institutionele beleggingen meer dan 5 procent gestegen

blz. 12

De beleggingen van institutionele beleggers zijn met meer dan 5 procent toegenomen in het eerste kwartaal van 2002. De waar-

destijging ten gevolge van koerswinsten en -verliezen bedroeg per saldo bijna 15 miljard euro. Pensioenfondsen en verzekeraars hebben in het eerste kwartaal veel effectentransacties verricht. Dit blijkt uit voorlopige cijfers die het CBS heeft verzameld.

Waarom voelt de inflatie zo hoog?

blz. 13

De inflatie is in mei gedaald van 3,6 naar 3,3 procent. Sinds december is de inflatie met 1,1 procentpunt teruggelopen. Veel consumenten klagen toch over sterk gestegen prijzen sinds januari. Niet alleen in Nederland, maar bijvoorbeeld ook in Duitsland is de nodige discussie over de door de consumenten als zeer hoog ervaren inflatie.

Voor 5,5 miljard euro in het rood

blz. 16

In april van dit jaar bedroeg het totale negatieve saldo op betaalrekeningen 5,5 miljard euro. Tegelijkertijd stond er 45,3 miljard aan positieve saldi op betaalrekeningen. Daarmee is de roodstand ten opzichte van de vorige maand met één procent afgenomen.

Aandelen hard onderuit in tweede kwartaal

Met een koersdaling van 15,6 procent behoort het tweede kwartaal van 2002 tot de slechtste kwartalen sinds de start van de CBS-koersindex, vijftig jaar geleden. Tegenvallende macro-economische signalen, winstwaarschuwingen van bedrijven en boekhoudschandalen bij Amerikaanse beursfondsen trokken de aandelenbeurzen in het tweede kwartaal van 2002 fors omlaag. Nadat de koersen in april en mei op het Damrak al gestaag daalden, gingen ze in juni fors naar beneden. Op twee dagen voor het eind van het tweede kwartaal stonden de aandelen gemiddeld 20,5 procent lager dan ultimo maart. Hierna trad een herstel op. Uiteindelijk sloot de CBS-koersindex het kwartaal met een verlies van 15,6 procent. Absoluut dieptepunt is het laatste kwartaal van 1987, toen de koersen op het Damrak in drie maanden met 30,8 procent teruggingen. Op 4 september 2000 bereikte de CBS-koersindex zijn hoogste punt. Sindsdien is de gemiddelde belegger in Nederlandse aandelen 37 procent van de waarde van zijn portefeuille kwijtgeraakt.

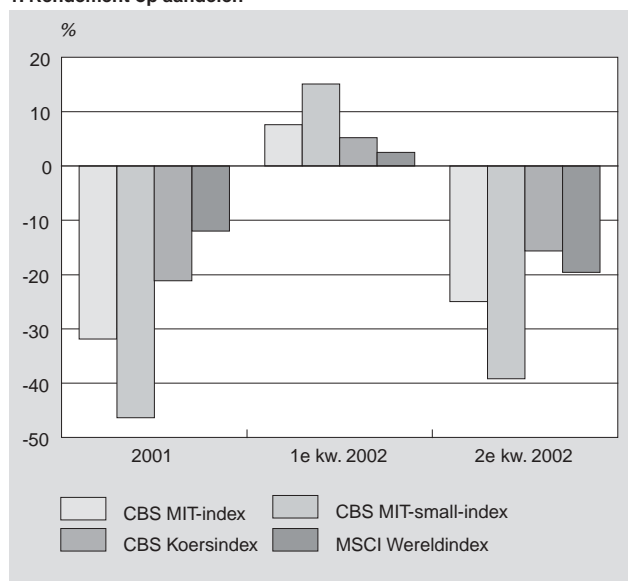
Obligaties en vastgoed geven positief rendement

Het tweede kwartaal verliep niet voor alle beleggers negatief. Het wantrouwen op de aandelenmarkten zorgde voor een vlucht van beleggers naar obligaties. Het totale rendement op Nederlandse obligaties bedroeg in de periode april-juni 2,5 procent. In het eerste kwartaal van 2002 was het rendement op obligaties nog vrijwel nihil. Ook beleggers in vastgoed konden een positief resultaat optekenen. Beleggingsinstellingen die wereldwijd in kantoren, huizen en winkelcentra beleggen, behaalden in het tweede kwartaal een rendement van 1,5 procent, inclusief dividend.

Damrak nog wel beter dan wereldindex

Het totale rendement op aandelen, inclusief het uitgekeerde dividend, bedraagt in Amsterdam in het tweede kwartaal -14,2 procent. De Amsterdamse beurs deed het hiermee minder slecht dan het wereldgemiddelde. De MSCI-wereldherbeleggingsindex is, in euro's gemeten, in dezelfde periode met 19,6 procent gedaald. De daling van de wereldindex wordt voor een groot deel veroorzaakt door de waardevermindering van de US-dollar en het Britse pond. In het tweede kwartaal van 2002 is de dollar ten opzichte van euro ruim 14 procent in waarde gedaald.

1. Rendement op aandelen

Consumentenvertrouwen weer gedaald

Het consumentenvertrouwen is sinds januari twintig punten gezakt, tot -21 in juni. Daarmee ligt de indicator nog zeven punten boven het dieptepunt van de vorige periode van economische teruggang (maart 1993). De koopbereidheid, één van de twee onderdelen van de vertrouwensindex, evenaart inmiddels de laagste waarde uit 1993. Alleen bij het oordeel over de economie in het algemeen, het tweede onderdeel van de index, is de consument nog positiever dan in 1993.

Consument negatiever over economisch klimaat

Het oordeel van de consument over de economische toestand is in juni negatiever dan in mei. Toen leek hierbij nog sprake van een stabilisatie, na een toegenomen pessimisme in maart en april. Zowel over de economische ontwikkelingen in de afgelopen twaalf maanden als over de verwachtingen voor de komende periode zijn consumenten in juni somberder geworden. Daarbij speelt een rol dat veel meer consumenten verwachten dat de werkloosheid oploopt. In juni rekent 55 procent van de ondervraagden op een stijging van de werkloosheid in de komende maanden, tegen 34 procent in mei.

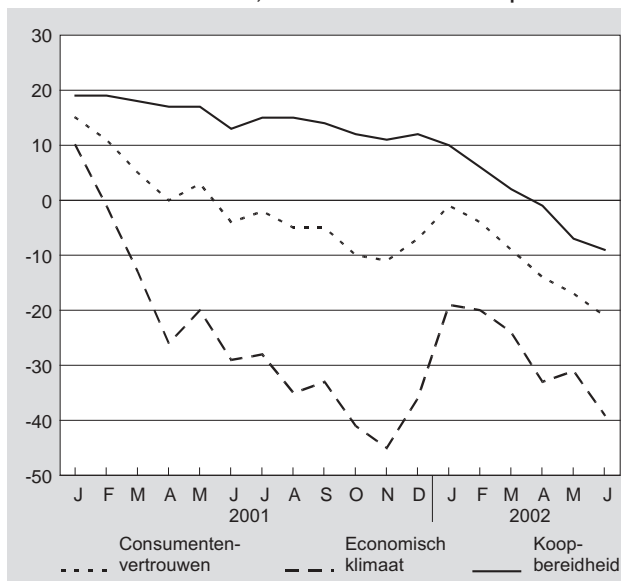
Koopbereidheid nauwelijks veranderd

De koopbereidheid van consumenten is in juni vrijwel gelijk gebleven. In de voorgaande vijf maanden was nog sprake van een daling ten opzichte van een maand eerder. Dit kan samenhangen met de beleving van de prijsontwikkeling. Het percentage consumenten dat vindt dat de prijzen de afgelopen twaalf maanden sterk zijn gestegen was de laatste maanden fors opgelopen, van 28 procent in december vorig jaar tot 68 procent in mei. In juni is dit percentage vrijwel gelijk gebleven (67 procent).

Koopbereidheid bij lage inkomens en jongeren sterkst gedaald

Uit een nadere analyse van de onderzoeksgegevens blijkt dat de koopbereidheid in de afgelopen maanden het sterkst is gedaald bij de lagere inkomensgroepen en bij jongeren in de leeftijd van 18-24 jaar. Dit kan erop wijzen dat naast de beleving van de prijsontwikkeling ook de minder gunstige omstandigheden op de arbeidsmarkt een rol kunnen hebben gespeeld bij de daling van de koopbereidheid. Jongeren zijn op de arbeidsmarkt immers extra kwetsbaar.

2. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid

Consumptiegroei blijft op peil

In de eerste vier maanden van dit jaar bedroeg de volumegroei van de binnenlandse individuele consumptie, vergeleken met dezelfde periode vorig jaar, 1,9 procent. Dit groeicijfer is nagenoeg gelijk aan de gemiddelde groei die over geheel 2001 gemeten is. Ook in april ligt de consumptiegroei in dezelfde orde van grootte, zo blijkt uit CBS-cijfers. Het volume van de binnenlandse individuele consumptie is in deze maand 2,2 procent groter dan in april vorig jaar.

Sterkste groei bij duurzame goederen

Voor prijsverandering geschoond is in april 3,5 procent meer uitgegeven aan duurzame goederen dan in dezelfde maand van 2001. De sterkste groei doet zich voor bij de bestedingen aan vervoermiddelen, waaraan ruim tien procent meer is uitgegeven. Dit groeicijfer is geflatteerd omdat het niveau van de bestedingen aan vervoermiddelen in april vorig jaar relatief laag was. Als de vervoermiddelen buiten beschouwing worden gelaten, dan bedraagt de volumegroei van de duurzame goederen in april 1,6 procent.

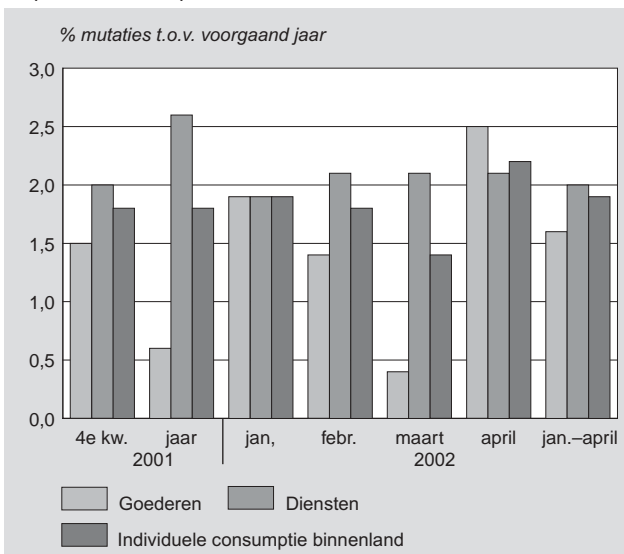
Behalve bij de vervoermiddelen is ook het volume van onder meer de bestedingen aan kleding, textiel, schoenen en lederwaren in april dit jaar groter dan een jaar eerder. Andere duurzame goederen blijken minder in trek. Aan meubels, elektronica en huishoudelijke artikelen is in deze maand juist minder besteed.

Het volume van de bestedingen aan voedings- en genotmiddelen in april is 1,3 procent groter dan in deze maand een jaar eerder. Onder invloed van prijsstijgingen heeft de consument in april vijf procent meer aan voedings- en genotmiddelen uitgegeven. Gemiddeld over de eerste vier maanden van 2002 komt de volumegroei van de bestedingen aan voedings- en genotmiddelen uit op 0,7 procent. De laatste jaren is een dergelijke bescheiden groei bij deze consumptie categorie gebruikelijk.

Consumptie diensten stabiel

De volumegroei van de bestedingen aan diensten ligt voor de achtste maand op rij dicht bij de twee procent. De groei is dus zeer stabiel. Met uitzondering van de horecabestedingen is het volume in de eerste vier maanden van 2002 over de hele linie gestegen.

3. Ontwikkeling van de individuele consumptie door huishoudens (volumemutaties)

Inflatie in juni iets toegenomen

De inflatie in Nederland is in juni 2002 uitgekomen op 3,4 procent. In vergelijking met de maand ervoor is dit 0,1 procentpunt hoger. De belangrijkste oorzaak voor de lichte toename is een prijsstijging van sigaretten.

De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde index is in juni 0,2 procentpunt opgelopen tot 4,0 procent.

Inflatie 3,4 procent

De inflatie is van mei op juni 2002 iets opgelopen tot 3,4 procent. In december 2001 was de inflatie nog 4,4 procent. De eerste vijf maanden van dit jaar daalde de inflatie elke maand tot een niveau van 3,3 procent in mei. De lichte stijging van de inflatie in juni is toe te schrijven aan de prijsontwikkeling in twee productgroepen. Op de eerste plaats werden sigaretten duurder. Op de tweede plaats is het prijsverloop van autobrandstoffen van belang. Deze waren in juni 2002 weliswaar goedkoper dan in mei, maar vorig jaar ging de prijs van autobrandstoffen tussen mei en juni sterker naar beneden.

Prijzen dalen in juni met 0,3 procent

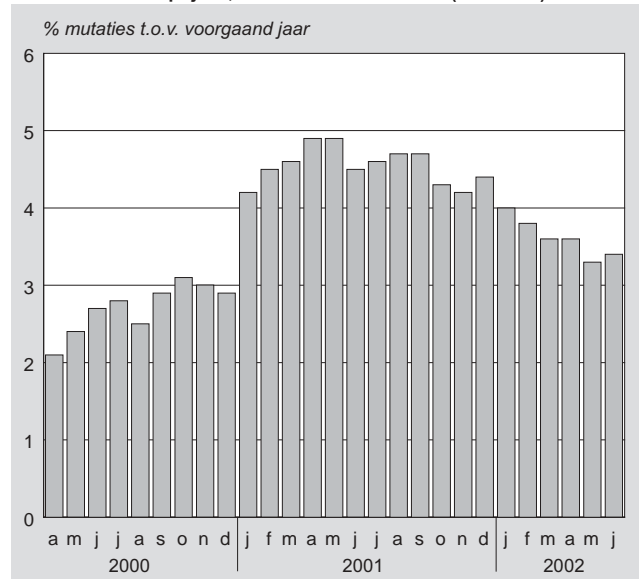
Tussen mei en juni 2002 zijn de prijzen gemiddeld 0,3 procent gedaald. Een daling van de prijzen van mei op juni is normaal. In 2001 bedroeg de prijsdaling tussen mei en juni 0,4 procent. Kleding en schoeisel zijn ten opzichte van mei bijna 4 procent goedkoper. De prijs van verse groenten is in juni fors omlaag gegaan en ook vers fruit, tuinartikelen, bloemen en planten werden goedkoper. Aardappelen werden duurder. Dit zijn allemaal ontwikkelingen die passen in een normaal seizoenspatroon van de consumentenprijzen.

Prijsdalingen ten opzichte van mei zijn ook gemeten voor autobrandstoffen. Sigaretten werden in juni duurder en ook de prijzen van thee, vis en rijst zijn deze maand omhoog gegaan.

Afgeleide consumentenprijsindex

De inflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen komt in juni van dit jaar uit op 3,3 procent. Dat is 0,1 procentpunt hoger dan in mei. Deze index wordt vaak gebruikt voor het aanpassen van overheids-tarieven, CAO's en andere contracten.

4. Consumentenprijzen, reeks alle huishoudens (1995=100)

Waardedaling beleggingsportefeuille beleggingsinstellingen

drs. A. J. de Boo

De Nederlandse beleggingsinstellingen zagen in 2001 de waarde van hun beleggingsportefeuille met 5,5 procent dalen, voornamelijk als gevolg van negatieve ontwikkelingen op de internationale aandelenmarkten. Het resultaat na belasting van de beleggingsinstellingen daalde van 1,5 miljard euro in 2000 naar 1,3 miljard euro in 2001.

De netto inleg in 2001 was beduidend lager dan in 2000. Van de verschillende typen beleggingsfondsen hebben de obligatiefondsen voor het eerst meer nieuwe gelden aangetrokken dan de aandelenfondsen. Onder de aandelenfondsen trokken fondsen die in Nederland beleggen de grootste nieuwe inleg. In 2001 is het hoogste rendement behaald door de vastgoedfondsen. Aandelenfondsen presteerden slechter dan een gemiddelde directe belegging in aandelen.

Sterke daling waarde aandelenportefeuille

Beleggingsinstellingen beleggen namens een collectief van beleggers gelden in vermogenswaarden. Ze doen dat in de vorm van aandelen, obligaties, deposito's of vastgoed. Het rendement van deze beleggingen wordt bepaald door de directe opbrengsten van de beleggingen zoals dividend, rente of huur, waardeinstijging of -daling van de beleggingen en de bedrijfslasten van beleggingsinstellingen.

Eind 2001 bedroeg de totale waarde van de beleggingsportefeuille van beleggingsinstellingen ruim 110 mld euro, een daling van 5,5 procent vergeleken met dezelfde periode in 2000. Voor het eerst sinds het onderzoek onder beleggingsinstellingen in 1992 van start ging, is er een daling in de beleggingsportefeuille te zien. Een teruggang die een direct gevolg is van de negatieve koersont-

wikkeling op de internationale aandelenmarkten. Ondanks netto aankopen van ruim 6 miljard euro daalde de waarde van de aandelenportefeuille hierdoor toch met ruim 10,3 procent tot bijna 54 miljard euro.

Een tweede opvallende verandering in de beleggingsportefeuille is de halvering van de post deposito's en overige liquide middelen. Dit is een direct gevolg van een nieuw Nederlands belastingstelsel, waardoor bepaalde geldmarktfondsen hun aantrekkelijkheid verloren.

Zoals uit de winst- en verliesrekening blijkt, is bijna de gehele waardedaling van de beleggingen ten laste gebracht van het eigen vermogen van de beleggingsinstellingen. Dit daalde daarvoor van ruim 106 miljard naar ruim 96 miljard euro.

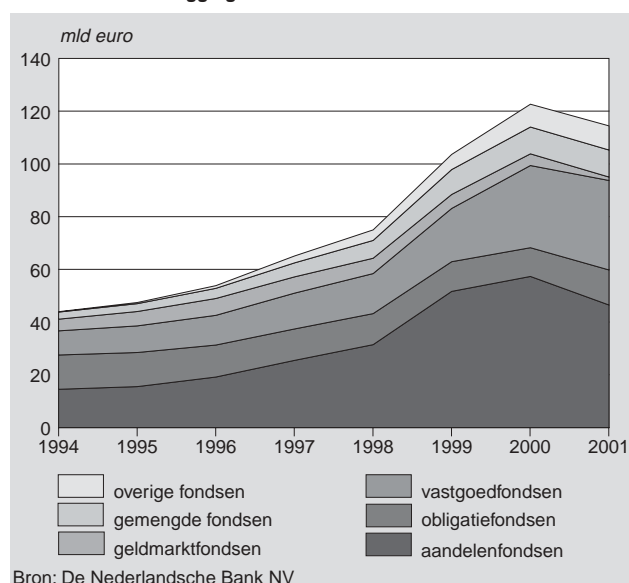
Resultaat van beleggingsinstellingen komt uit op 1,3 miljard euro

De directe opbrengsten uit beleggingen waren in 2001 met 4,1 miljard euro ruim 21 procent hoger dan in 2000. Tegelijkertijd namen de lasten uit bedrijfsvoering met 33 procent toe. Voor een belangrijk deel zijn deze stijgingen het gevolg van een groeiend aantal beleggingsfondsen en organisatorische veranderingen bij beleggingsinstellingen. Uitgedrukt als percentage van de opbrengsten uit beleggingen was het aandeel van de lasten uit normale bedrijfsvoering in 2001 bijna 43 procent. Vergeleken met 1998 is dat bijna 70 procent hoger. In dat jaar bedroeg dit aandeel nog 25 procent.

Ook is er 1,2 miljard euro van de waardedaling van de beleggingen ten laste van de resultaten opgevoerd.

Voor het jaar 2001 bedroeg het resultaat na belastingen dat door beleggingsinstellingen gerealiseerd is 1,3 miljard euro. Dit was 13 procent minder dan in 2000 en zelfs 60 procent minder dan in het topjaar 1999, toen door de positieve ontwikkeling op de internationale aandelenbeurzen, bijna 1,3 miljard euro aan waardeinstijging werd toegevoegd aan de resultaten.

1. Balanstotaal beleggingen

Beleggingsfondsen populaire vorm van vermogen voor huishoudens

De Nederlandse huishoudens hadden eind 2000 ruim eenderde van hun financiële vermogen belegd in aandelen of obligaties. Deze beleggingen bestonden uit direct aandelen- of obligatiebezit of deelname in een beleggingsfonds. Uit een recent onderzoek in opdracht van de Nederlandse Bank uitgevoerd, blijkt dat 23 procent van de Nederlandse huishoudens deelneemt in een beleggingsfonds. Verder blijkt 10 procent van de huishoudens aandelen en 3 procent obligaties te bezitten. De gemiddelde waarde van deelname in een beleggingsfonds, het aandelen- of obligatiebezit bedroeg respectievelijk 17,7, 18,3 en 18,6 duizend euro.

Een alternatief voor het aanhouden van aandelen of obligaties, of deelnemen in een beleggingsfonds is een spaarrekening. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dan ook dat 73 procent van de Nederlandse huishoudens een spaarrekening heeft met gemiddeld 11,1 duizend euro erop. Op welke wijze het financiële vermogen wordt aangehouden, is steeds afhankelijk van de prestaties van de beleggingsfondsen en van de rendementen van een directe belegging of spaarrekening.

Beleggingsfondsen presteerden slechter dan de markt

Door de sterke koersdalingen op de internationale aandelenmarkten in 2001 waren de rendementen op aandelenportefeuilles doorgaans negatief. Voor de rendementen die beleggingsinstellingen in 2001 behaalden met hun aandelenfondsen gold dat ook. Vergelijking van de rendementen van de beleggingsinstellingen met die van een gemiddelde directe belegging in aandelen, toont aan dat de beleggingsfondsen het gemiddeld slechter deden. Zo bedroeg in 2001 het rendement op aandelenfondsen die in Nederland beleggen -21,5 procent, terwijl het verlies van een gemiddelde directe belegging in Nederlandse aandelen volgens de CBS-herbeleggingsindex tot -19,2 procent beperkt zou zijn. De wereldwijd beleggende aandelenfondsen behaalden een rendement van -22,3 procent, terwijl het rendement van een gemiddelde directe wereldwijde belegging volgens de MSCI-index -12,0 procent bedroeg.

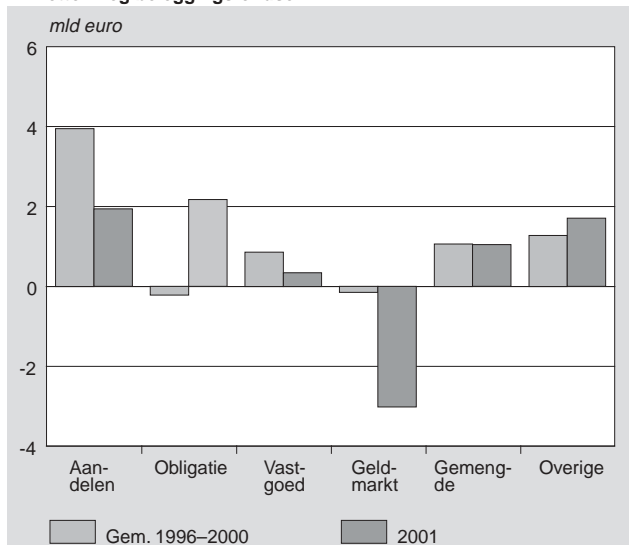
Obligatiefondsen behaalden in 2001 een rendement van 4,6 procent, hetgeen lager is dan wat een gemiddelde directe belegging in obligaties op basis van de CBS-herbeleggingsindex voor obligaties had opgebracht (6,0 procent). Bij deze vergelijkingen moet wel bedacht worden dat de CBS-herbeleggingsindex geen rekening houdt met transactie- of beheerskosten. Verder is de CBS-index voor obligaties alleen gebaseerd op Nederlandse obligaties.

De beste resultaten werden in 2001 behaald door de vastgoedfondsen, zij kenden een positief rendement van 10,3 procent.

Obligatiefondsen in trek

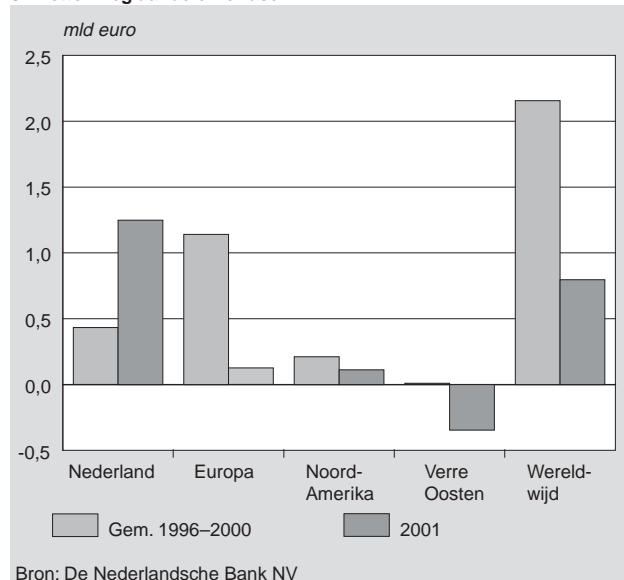
Gemeten naar de omvang van het balanstotaal zijn de aandelenfondsen het grootst. Hun omvang is in 2001 evenwel afgenomen van 57 miljard naar 46 miljard euro door de koersontwikkelingen op de internationale aandelenmarkten en een beperkte netto inleg. Met 1,9 miljard euro bedroeg deze inleg slechts een fractie van de inleg in 2000, die in dat jaar maar liefst 9,4 miljard euro telde. Ook de omvang van de geldmarktfondsen is verder afgenomen tot 1,4 miljard euro, vooral door onttrekkingen van 3,0 miljard euro. Het aandeel van deze fondsen bedraagt nu ruim 1 procent van het totaal, terwijl ze in 1995 nog bijna 12 procent van het balanstotaal uitmaakten. De obligatiefondsen kenden in 2001 een netto inleg van 2,2 miljard euro. Sinds de waarneming bij belegginginstellingen in 1992 van start ging, is het nog niet voorgekomen dat de netto inleg bij obligatiefondsen groter was dan die bij aandelenfondsen. Het aandeel van de obligatiefondsen in het

2 Netto inleg beleggingsfondsen

Bron: De Nederlandsche Bank NV

3. Netto inleg aandelenfondsen

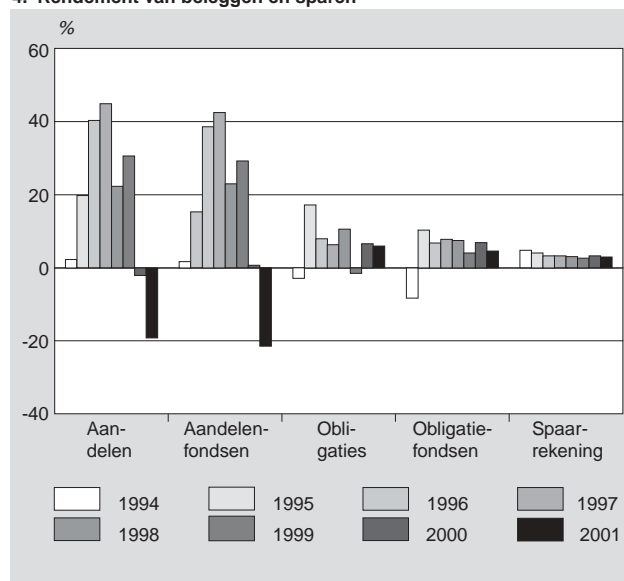
Bron: De Nederlandsche Bank NV

totaal van de beleggingsfondsen blijft beperkt tot 11,6 procent. In 2000 hadden de vastgoedfondsen een nieuwe inleg van 2,4 miljard euro. In 2001 was dat nog maar 0,3 miljard. Door waardeinstijgingen groeiden deze fondsen toch met bijna 9 procent tot 34 miljard euro. Wat betreft omvang van het balanstotaal komen de vastgoedfondsen op de tweede plaats.

Op het buitenland gerichte aandelenfondsen minder populair

De aandelenfondsen kunnen worden ingedeeld naar vijf regio's waar zij hun gelden beleggen: Nederland, Europa, Noord-Amerika, het Verre Oosten en wereldwijd. De totale netto inleg in aandelenfondsen bedroeg in 2001 ongeveer de helft van de gemiddelde inleg in de periode 1996-2000. Deze daling is vooral veroorzaakt door een lager dan gemiddelde inleg bij de fondsen die in Europa, Noord-Amerika of wereldwijd beleggen en een onttrekking aan de fondsen die in het Verre Oosten actief zijn. De fondsen die beleggen in Nederlandse aandelen, kenden daarentegen in 2001 een grotere inleg dan gemiddeld in de periode 1996-2000.

4. Rendement van beleggen en sparen

Sparen in 2001 populairder dan beleggen

Een alternatief voor beleggen is het aanhouden van een tegoed op een spaarrekening. Op spaarrekeningen werd in 2001 alleen al door Nederlandse huishoudens ruim 18 miljard euro gespaard (inclusief bijgeschreven rente). Beleggers, particulieren en institutionele beleggers legden opgeteld ruim 4 miljard euro in bij beleggingsinstellingen. In het jaar 2000 was dit geheel anders. Toen spaarden de huishoudens 4 miljard euro en werd er 15 miljard belegd. De sterk toegenomen netto inleg op spaarrekeningen in 2001 is gedeeltelijk het gevolg van institutionele veranderingen. Zo werden onder meer geldmarktfondsen die onder het oude belastingstelsel fiscaal nog aantrekkelijk waren, omgezet in spaarrekeningen. Maar ook zal de gestegen inleg op spaarrekeningen, gezien de beperkte inleg bij beleggingsinstellingen, verband houden met een afwachtende houding van beleggers als gevolg van de slechte resultaten op de internationale beurzen sinds het vierde kwartaal van 2000.

Aantal beleggingsinstellingen blijft toenemen

Om in Nederland actief te zijn, heeft een beleggingsinstelling een vergunning nodig van de Nederlandse Bank, of van de toezichthouder in een van de andere landen van de Europese Unie. Het zogenaamde home country control principe, ingevoerd in 1992 ter bevordering van de integratie van financiële markten, zegt immers dat een vergunning in een van de landen van de Europese Unie voldoende is om in de hele unie actief te zijn. Voor de invoering hiervan gold het zogenaamde host county principe, dat voor elk land waarin een instelling actief wil zijn, een nieuwe vergunning verlangde.

Eind 2001 waren er 555 vergunninghoudende beleggingsinstellingen; dit is 19 meer dan eind 2000. Deze toename staat voornamelijk op het conto van de beleggingsfondsen die statutair

buiten Nederland zijn gevestigd, maar op grond van de bovengenoemde vergunning in Nederland actief zijn.

Een deel van de beleggingsinstellingen die in Nederland actief zijn, behoort tot de categorie paraplufondsen. Bij dergelijke constructies ressorteren verschillende fondsen elk met een eigen beleggingsbeleid of risicoprofiel onder een beleggingsinstelling. Het voordeel daarvan is dat er maar één vergunning nodig is en nieuwe subfondsen op eenvoudige wijze kunnen worden toegevoegd. Ook kan er snel worden ingespeeld op ontwikkelingen op de beleggersmarkt en zijn er kostenvoordelen. Van de in totaal 338 Nederlandse beleggingsinstellingen zijn er 35 met een paraplustructuur. Hieronder hangen in totaal 296 subfondsen. Voor het jaar 2000 waren er 27 beleggingsinstellingen met een paraplustructuur en 217 subfondsen. Ook de in Nederland actieve buitenlandse beleggingsinstellingen maken op grote schaal gebruik van de parapluconstructie.

In totaal, dat wil zeggen inclusief de subfondsen, is het aantal beleggingsinstellingen dat in Nederland actief is, in 2001 met 291 toegenomen tot 2 486.

Herkomst van de cijfers

De meeste cijfers in dit artikel zijn ontleend aan publicaties over beleggingsinstellingen van De Nederlandsche Bank. De gegevens worden door de Nederlandse Bank verzameld in het kader van de Wet toezicht beleggingsinstellingen (Wtb). Andere cijfers zijn vooral afkomstig van de Beursstatistiek van het CBS.

De beleggingsinstellingen die in dit artikel zijn beschreven, zijn de instellingen met een statutaire vestigingsplaats in Nederland die vallen onder de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Dat betekent dat instellingen die wel in Nederland actief zijn maar elders zijn gevestigd, niet zijn meegenomen. Ook beleggingsclubs en dergelijke zijn uitgesloten omdat zij zich niet richten op een breed publiek.

Tabel 1
Beleggingsinstellingen in Nederland

	1997	1998	1999	2000	2001
Vergunning verleend door Nederland	304	336	380	400	375
w.v. met statutaire vestiging in Nederland	270	301	346	368	338
w.v. met statutaire vestiging buiten Nederland	34	35	34	32	37
Vergunning verleend door andere EU-lidstaat	97	110	122	136	180
Totaal	401	446	502	536	555

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 2
Winst- en verliesrekening van beleggingsinstellingen

	1998	1999	2000	2001
<i>mln euro</i>				
Opbrengsten uit beleggingen	2 571	2 901	3 377	4 104
Waardeveranderingen van beleggingen	5 170	18 440	-4 313	-13 637
Af: rechtstreeks aan eigen vermogen toegevoegd	4 956	17 173	-3 583	-12 409
Waardeveranderingen van beleggingen via resultaat	215	1 266	-730	-1 228
Overige bedrijfsopbrengsten	19	121	241	158
Totale opbrengsten	2 804	4 288	2 888	3 034
Lasten i.v.m. beheer beleggingen	55	90	145	471
Beheerskosten	366	502	590	543
Rentelasten	226	279	481	675
Overige bedrijfslasten	55	60	169	152
Totaal lasten	703	931	1 384	1 841
Af: rechtstreeks t.l.v. eigen vermogen gebracht	58	77	127	92
Totaal lasten via het resultaat	645	854	1 257	1 749
Buitengewone baten en lasten	-39	-52	-90	28
Resultaat voor belastingen	2 121	3 382	1 541	1 314
Belastingen	193	141	82	44
Resultaat na belastingen	1 927	3 242	1 459	1 270

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 3
Balans van beleggingsinstellingen

	1998	1999	2000	2001
<i>mld euro</i>				
Activa				
Beleggingen, w.v.	72,3	99,9	117,1	110,7
Aandelen	32,7	53,8	60,1	53,9
Obligaties	13,3	12,1	12,0	12,0
Onderhandse leningen	1,2	1,4	1,4	3,8
Hypothecaire leningen	0,3	0,3	0,3	0,4
Opties en warrants	3,2	4,0	3,8	3,5
Onroerend goed	13,6	18,3	29,1	31,1
Deposito's en overige liquide middelen	6,2	6,8	5,8	2,7
Overige beleggingen	1,7	3,2	4,6	3,3
Vorderingen	1,6	1,5	1,8	1,7
Kas en direct opeisbare tegoeden	0,9	2,0	2,7	1,4
Overige activa	0,2	0,2	1,1	0,2
Totaal	75,0	103,6	122,7	114,0
Passiva				
Eigen vermogen/fondsvermogen w.v.	68,8	94,7	106,4	96,6
Aandelenkapitaal/fondsvermogen	15,2	18,1	21,1	21,1
Reserves	53,6	76,6	85,3	75,5
Achtergestelde schulden	0,0	0,1	0,0	0,0
Voorzieningen	0,2	0,3	0,4	0,5
Langlopende schulden	3,8	4,5	10,6	11,8
Kortlopende schulden	2,2	4,0	5,3	5,1
Totaal	75,0	103,6	122,7	114,0

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 4
Rendement op basis van herbeleggingsindices

	1999	2000	2001
%			
Aandelen- algemeen	30,6	-2,1	-19,2
Obligaties- algemeen	-1,5	6,6	6,0
Beleggingsinstellingen ¹⁾	34,3	-2,3	-14,6
w.o.			
aandelenfondsen	58,5	-6,0	-21,4
w.o.			
Nederland	29,2	0,7	-21,5
Europa	48,2	1,5	-22,7
Verre Oosten	102,9	-23,4	-15,3
Noord-Amerika	43,5	-4,7	-11,2
Wereldwijd	64,8	-7,4	-22,3
obligatiefondsen	4,1	6,9	4,6
vastgoedfondsen ²⁾	5,9	15,5	10,3
geldmarktfondsen	1,7	5,3	4,0
gemengde fondsen	14,8	6,0	-5,6

¹⁾ CBS/MoneyView-index voor beleggingsinstellingen.

²⁾ CBS/SBV-index voor vastgoedfondsen.

Institutionele beleggingen meer dan 5 procent gestegen

drs. C.H.M. Schmitz

De beleggingen van institutionele beleggers zijn met meer dan 5 procent toegenomen in het eerste kwartaal van 2002. De waardeverhoging ten gevolge van koerswinsten en -verliezen bedroeg per saldo bijna 15 miljard euro. Pensioenfondsen en verzekeraars hebben in het eerste kwartaal veel effectentransacties verricht. Dit blijkt uit voorlopige cijfers die het CBS heeft verzameld.

Beleggingen weer terug op hoog niveau

De beleggingen van de institutionele beleggers zijn in het eerste kwartaal van dit jaar met meer dan 5 procent gestegen, een percentage dat de laatste acht kwartalen niet meer is voorgekomen. De totale waarde van de beleggingen aan het eind van het eerste kwartaal is 742 mld euro. De beleggingen zijn hiermee terug op het niveau van het derde kwartaal 2000, voordat de beursmalaise begon. De beleggingen van verzekeraars zijn met bijna 7 procent het sterkst gestegen naar 286 miljard euro, de hoogste stand tot nu toe. De beleggingen van de pensioenfondsen zijn met bijna 5 procent toegenomen tot 456 miljard euro.

Koerswinst aandelen bijna 15 miljard

De institutionele beleggers hebben per saldo een waardeverhoging van bijna 15 miljard euro gerealiseerd. Voor de pensioenfondsen bedroeg de waardeverhoging bijna 10 miljard euro en voor de verzekeraars iets meer dan 5 miljard euro.

Voor de institutionele beleggers tezamen bedroeg de koerswinst op aandelen 15 miljard euro en is het vastgoed iets meer dan 1 miljard euro in waarde gestegen. Op de obligatieportefeuille is

een koersverlies geleden van ruim 1 miljard euro. De overeenkomstige beursindices laten eenzelfde ontwikkeling zien.

Veel effecten verhandeld

De pensioenfondsen hebben in het eerste kwartaal van 2002 zeer veel effecten verhandeld. Ongeveer de helft van de obligatieportefeuille is vervangen. Van de aandelenportefeuille is ongeveer 20 procent verhandeld. De aankopen waren hoger dan de verkopen, waardoor beide portefeuilles met enkele procenten zijn uitgebreid.

De transacties van de verzekeraars lagen op een lager niveau. Ruim een kwart van de obligatieportefeuille en ongeveer 13 procent van de aandelenportefeuille is verhandeld. Ook hier zijn de beide portefeuilles met enkele procenten toegenomen door per saldo aan te kopen.

Technische toelichting: voorlopige cijfers

Met ingang van het eerste kwartaal van 2002 is de statistiek uitgebreid, teneinde aan nieuwe internationale verplichtingen te kunnen voldoen. Deze herziening heeft geleid tot een vertraging in de respons. De hier gepubliceerde cijfers berusten daarom op een lagere respons dan gebruikelijk. Om die reden zijn ook minder details gepubliceerd. Na een meer gedetailleerde analyse van de gevolgen van de herziening van deze statistiek zullen deze in de Financiële Maandstatistiek worden toegelicht. Bij een nadere interpretatie van de getoonde cijfers moet tot dan enige terughoudendheid worden betracht.

De in tabel 1 gepresenteerde cijfers voor ultimo 2001-IV zijn niet aangepast aan de nieuwe opzet. Om deze reden kan het zijn dat stand- en stroomgegevens niet volledig op elkaar aansluiten. De in het artikel genoemde cijfers zijn wel zo veel mogelijk aangepast aan de nieuwe opzet.

Tabel 1
Portefeuilleverdeling institutionele beleggers (stand per ultimo)

	Pensioenfondsen		Verzekeraars		Totaal institutionele beleggers	
	2001-IV	2002-I	2001-IV	2002-I	2001-IV	2002-I
	<i>mld euro</i>					
Totaal beleggingen	435	456	266	286	701	742
waarvan						
Vastgoed	25	23	16	17	41	40
Aandelen	216	232	81	101	297	333
Obligaties	152	158	89	84	241	242
Hypotheken	9	10	35	40	44	50
Onderhandse leningen	26	27	35	32	60	59

Bron: CBS.

Waarom voelt de inflatie zo hoog? ¹⁾

Jan Walschots

De inflatie is in mei gedaald van 3,6 naar 3,3 procent. Sinds december is de inflatie met 1,1 procentpunt teruggelopen. Veel consumenten klagen toch over sterk gestegen prijzen sinds januari. Niet alleen in Nederland, maar bijvoorbeeld ook in Duitsland is de nodige discussie over de door de consumenten als zeer hoog ervaren inflatie. Op 6 mei publiceerde het CBS al een vergelijking ²⁾ tussen de door de consument ervaren inflatie en de in de consumenten-prijsindex gemeten inflatie. Dit artikel probeert een verklaring te vinden voor de verschillen tussen de gevoelsinflatie van de consument en de via prijswaarneming gemeten inflatie.

De inflatie is in de afgelopen maanden weliswaar teruggelopen, maar de inflatie ligt sinds december nog steeds duidelijk hoger dan in de afgelopen 10 jaar, met uitzondering van 2001. Immers in 2001 zijn de prijzen het meest gestegen sinds 1982, mede door een aantal belastingmaatregelen.

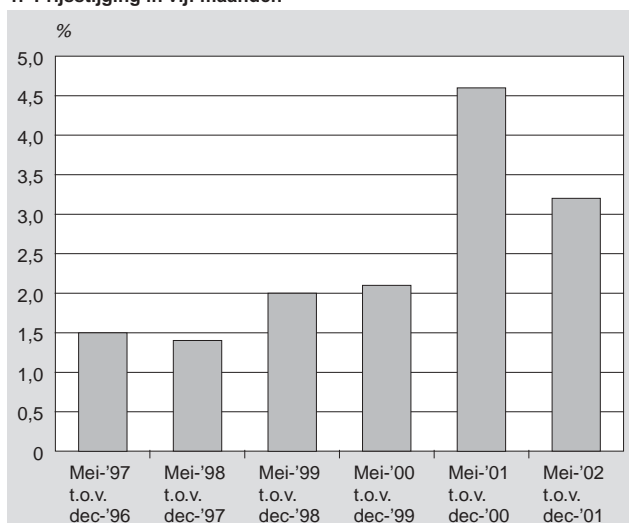
De samenstelling van de inflatie is in de afgelopen jaren zeer verschillend geweest. Recentelijk is vooral een aantal producten sterk in prijs gestegen die de consument bijna letterlijk uit eigen zak betaalt en bovendien vaak aanschaf (bijvoorbeeld eten en drinken, bloemen, horeca, kleding e.d.). Daarentegen is de prijs van een aantal producten (huur, energie, benzine, auto's, trein-kaartjes) veel minder sterk gestegen dan een jaar geleden of zelfs gedaald.

Omdat die categorie vooral producten betreft, waar de consument veel geld aan uitgeeft, wegen die lagere prijsstijgingen zwaar mee bij de berekening van het totale, gemiddelde inflatiecijfer. De consument ervaart echter vooral dat de dagelijkse boodschappen flink duurder geworden zijn en overschat daarom misschien de werkelijke inflatie.

De inflatie is hoog

Allereerst moet worden gezegd dat het totale inflatiecijfer ³⁾ voor Nederland nog steeds hoog is. In 2001 was de inflatie gemiddeld

1. Prijsstijging in vijf maanden

Bron: CBS

4,5 procent en daarmee de hoogste sinds 1982. De inflatie is op dit moment weliswaar lager dan in 2001 en in mei gezakt naar 3,3 procent, maar in de jaren 1993 tot en met 2000 is een zo hoge inflatie niet voorgekomen.

Dalende inflatie en stijgende prijzen gaan samen

De inflatie is tussen december en mei gedaald, maar de prijzen zijn nog wel gestegen. De prijsstijging tussen december 2001 en mei 2002 bedraagt 3,2 procent. Dat is weliswaar minder dan tussen december 2000 en mei 2001, maar duidelijk hoger dan in de voorgaande vier jaren.

Inflatie is gemiddelde van diverse ontwikkelingen

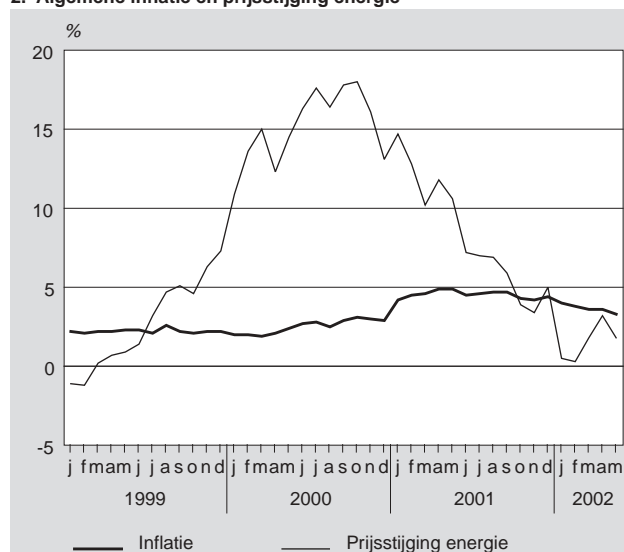
Het officiële inflatiecijfer meet de prijsontwikkeling van het volledige pakket goederen en diensten, waaraan de consument zijn geld besteedt. De prijsontwikkeling van verschillende delen van dat pakket is in de afgelopen jaren zeer verschillend geweest en wordt door de consument misschien ook verschillend ervaren. Hieronder is het volledige pakket onderverdeeld in vijf groepen en worden per groep de prijsstijgingen op jaarbasis geanalyseerd.

Energie

De prijzen van energieproducten ⁴⁾ fluctueren sterk. In de loop van 2000 steeg de bijdrage aan de inflatie tot grote hoogte. Sinds begin 2001 is de prijsstijging op jaarbasis echter sterk teruggelopen.

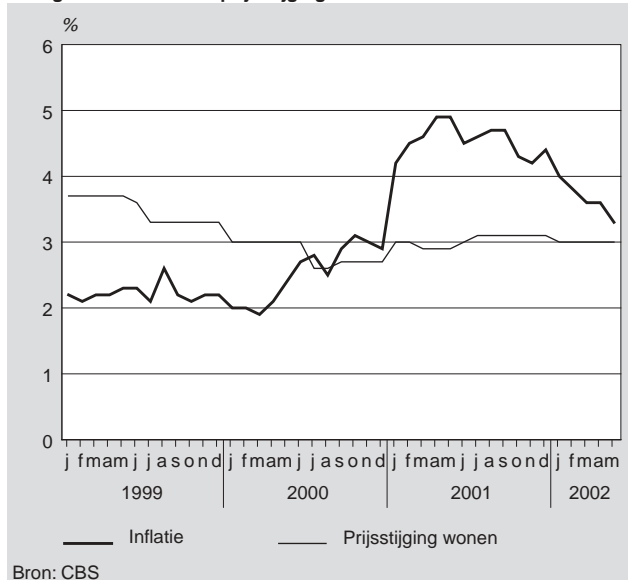
In de eerste maanden van 2002 wordt het totale inflatiecijfer zelfs gedrukt doordat autobrandstoffen rond 5 procent minder duur zijn dan begin 2001. De consument wordt niet dagelijks geconfronteerd met de energietarieven, en de 'winst' van de goedkopere benzine wordt kennelijk nauwelijks meegewogen in het oordeel van de consument over de inflatie.

2. Algemene inflatie en prijsstijging energie

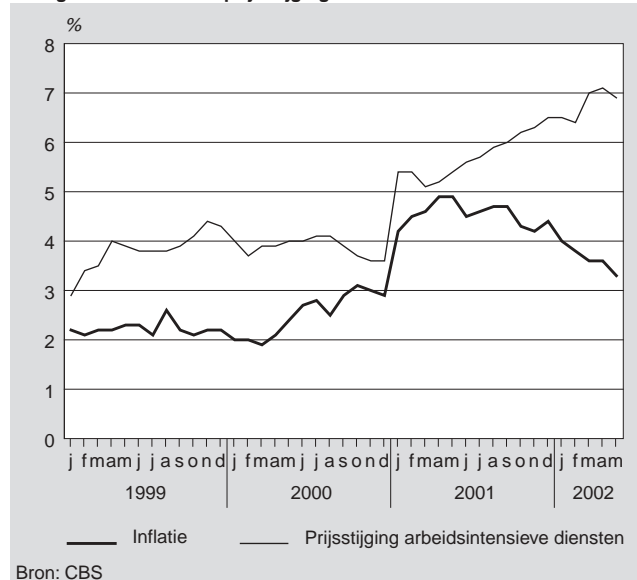

Bron: CBS

3. Algemene inflatie en prijsstijging wonen

5. Algemene inflatie en prijsstijging arbeidsintensieve diensten

Huisvesting

De uitgaven aan huisvesting en belastingen⁵⁾ in verband met de woning maken ruim een kwart uit van het totale consumptiepakket. In het algemeen worden de fluctuaties van het inflatiecijfer gedempt door de prijsstijgingen van de huisvestingskosten. De prijsontwikkeling in dit deel van het consumptiepakket is namelijk zeer gelijkmatig. Bovendien vertoont de prijsontwikkeling van de huisvesting een licht dalende tendens. Tot medio 2000 lag de prijsontwikkeling van de huisvesting boven de gemiddelde inflatie en trok dit deel van de uitgaven het inflatiecijfer omhoog. Nu andere artikelen veel sneller in prijs stijgen, heeft de huisvesting een drukkend effect op het totale inflatiecijfer. Ook bij deze uitgaven wordt de consument niet dagelijks met het prijskaartje geconfronteerd.

portemonnee betaald. De consument ziet ook bijna dagelijks of wekelijks wat hij betaalt. Deze artikelen zijn in de afgelopen anderhalf jaar juist zeer sterk in prijs gestegen en dat is tamelijk uitzonderlijk. Voedingsmiddelen en alcoholrijke dranken hebben door de jaren heen vaak een prijsontwikkeling beneden het algemene niveau van de inflatie gekend. Nu deze prijzen zo sterk gestegen zijn valt dat de consument des te meer op. Bovendien heeft hij hier soms dagelijks last van.

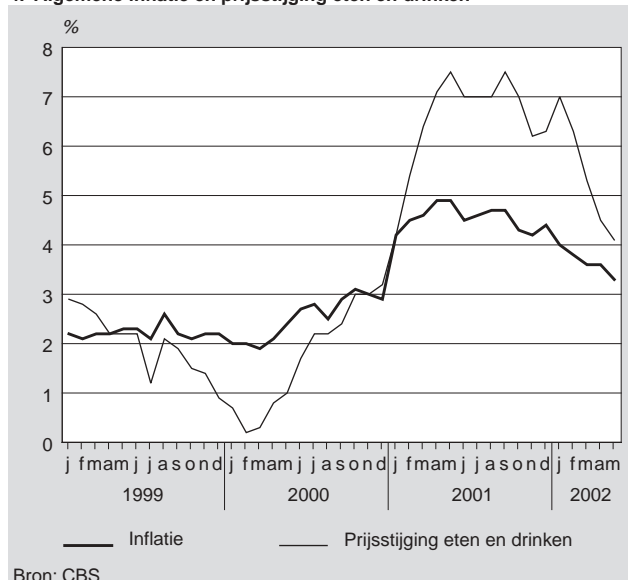
Voedingsmiddelen, dranken, tabak en horeca

De aankoop van voedingsmiddelen⁶⁾, dranken en tabak en ook uitgaven in de horeca worden in het algemeen wel direct uit de

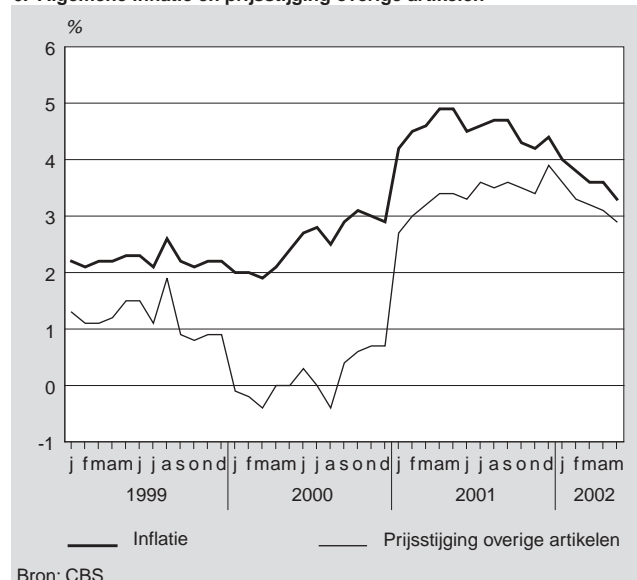
Arbeidsintensieve diensten

De prijzen van een aantal arbeidsintensieve diensten⁷⁾, onder andere op het gebied van reparatie en onderhoud, zijn in de afgelopen jaren sterk gestegen. In 1999 en 2000 was de prijsstijging gemiddeld nog rond 4 procent per jaar. Vanaf begin 2001 is de prijsstijging per jaar van deze diensten duidelijk omhoog gegaan. In 2002 ligt de prijsstijging zelfs rond de 7 procent. Een daling van de inflatie heeft zich voor deze artikelen nog niet voorgedaan. Het is een opvallende groep wat betreft de prijsontwikkeling, maar het aandeel in het totale consumptiepakket is tamelijk beperkt, name-

4. Algemene inflatie en prijsstijging eten en drinken

6. Algemene inflatie en prijsstijging overige artikelen

lijk rond 5 procent van de totale uitgaven. De invloed op het totale inflatiecijfer is daardoor ook niet zo groot, maar wederom geldt dat de consument dit misschien anders ervaart.

Overige artikelen

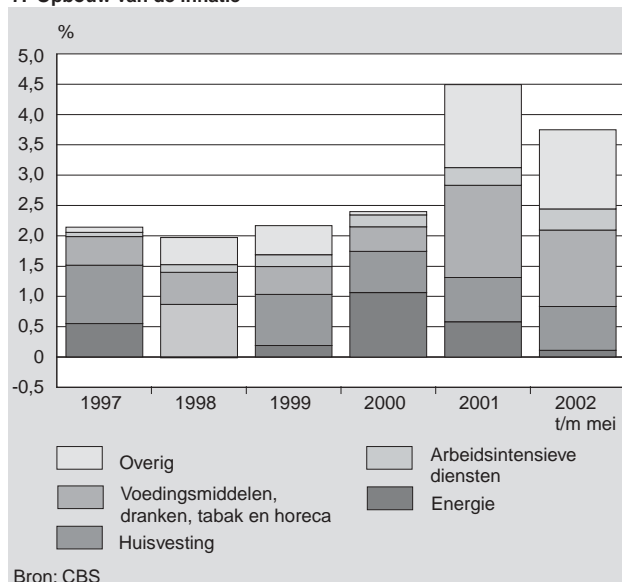
De groep overige artikelen⁸⁾ bevat een groot aantal verschillende soorten goederen en diensten. Van een aantal valt de prijsontwikkeling de consument misschien meer op dan van andere. Gedurende het jaar 2000 lag de prijsstijging voor deze groep op een zeer laag niveau, mede door de afschaffing van de omroepbijdrage. Begin 2001 loopt de prijsstijging op naar een duidelijk hoger niveau. Ook in het begin van 2002 is de prijsstijging van deze artikelen op een hoger niveau gebleven dan in eerdere jaren. Sommige artikelen zijn begin 2002 zelfs duidelijk meer in prijs gestegen dan begin 2001. Dat geldt met name voor kleding en schoeisel.

De opbouw van de inflatie wordt samengevat in de laatste grafiek. Met name in de laatste drie groepen is de bijdrage aan de hoge inflatie in 2001 en 2002 duidelijk.

Noten in de tekst

- 1) Dit artikel verscheen eerder in het Webmagazine van het CBS.
- 2) In een artikel in het Webmagazine: <http://www.cbs.nl/nl/publicaties/artikelen/algemeen/webmagazine/artikelen/2002/0965k.htm>.
- 3) De inflatie wordt gemeten als de ontwikkeling van het prijsniveau in een verslagmaand ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder. Het verschil tussen twee opeenvolgende inflatiecijfers wordt dan ook niet alleen bepaald door de prijsstijging in de verslagmaand, maar ook door het verdwijnen van het effect van de prijsstijgingen die een jaar geleden plaatsvonden. Zo was de daling van de inflatie in januari 2002 vooral een gevolg van het feit dat de prijsstijgingen door de verhoging van BTW en ecotaks in januari 2001 niet meer bijdragen aan de inflatie in 2002. De consument betaalt uiteraard ook in 2002 nog de hoge BTW en de hoge ecotaks, maar de prijsverhoging heeft meer dan 12 maanden terug plaatsgevonden en draagt nu niet meer bij aan het inflatiecijfer.
- 4) Het gaat om gas, elektriciteit en autobrandstoffen. Deze uitgaven vormen 7 procent van het huishoudbudget.
- 5) Het gaat om huur, de huurwaarde van de eigen woning, water, onroerendezaakbelasting, rioolbelasting, reinigingsrechten/afvalstoffenheffing, zuiveringsheffing. Deze uitgaven vormen ongeveer 24 procent van het huishoudbudget.
- 6) Voedingsmiddelen, dranken en tabak en de uitgaven in de horeca vormen ongeveer 23 procent van het huishoudbudget.

7. Opbouw van de inflatie

- 7) Hieronder zijn ondermeer opgenomen:
- de stomerij;
  - de schoenmaker;
  - onderhoud en reparatie van de woning door schilder, timmerman, loodgieter, Cv-monteur tuinman;
  - reparatie meubelen, stoffering;
  - reparatie van huishoudelijke apparaten;
  - glazenwasser, werkster, kinderoppas;
  - onderhoud en reparatie van voertuigen (auto's en fietsen);
  - pianostemmer;
  - reparatie televisie e.d.;
  - kapper;
  - schoonheidssalons;
  - bioscoop;
  - entree stadion;
  - musea bibliotheek e.d.;
  - entree attractieparken;
  - notaris;
  - begrafenisondernemer;
  - eigen bijdrage kinderdagverblijf;
  - belastingconsulent;
  - vakbonden, consumentenverenigingen, politieke partijen;
  - advocaten.

Deze diensten dragen voor ruim 5 procent bij aan het huishoudbudget.

- 8) Deze artikelen dragen voor ongeveer 40 procent bij aan het huishoudbudget.

Voor 5,5 miljard euro in het rood¹⁾

In april van dit jaar bedroeg het totale negatieve saldo op betaalrekeningen 5,5 miljard euro. Tegelijkertijd stond er 45,3 miljard aan positieve saldi op betaalrekeningen. Daarmee is de roodstand ten opzichte van de vorige maand met één procent afgenomen. Ook in maart was er een daling met één procent ten opzichte van de maand er voor. In februari van dit jaar bedroeg de roodstand 5,6 miljard euro. Dit recordniveau lag vier procent hoger dan in januari 2002.

Roodstand niet uitzonderlijk

De veranderingen in de eerste twee maanden van 2002 zijn niet uitzonderlijk. In de periode januari 1994 tot en met februari 2001 bedroeg de maandelijkse stijging van de roodstand steeds minimaal negen procent. Dit is natuurlijk deels een gevolg van de inflatie.

Vanaf maart 2001 is er een periode ingetreden met een toename van hooguit vijf procent ten opzichte van een jaar eerder. Vanaf februari van 2002 bedraagt die toename zo'n acht procent.

Minder betaalrekeningen in het rood

Het niveau van de roodstand wordt voor een belangrijk deel bepaald door het aantal betaalrekeningen met roodstand. In april hadden 2,654 miljoen rekeningen een negatief saldo. Dat was drie procent minder dan in maart. In februari lag het aantal betaalrekeningen met roodstand nog op 2,916 miljoen, dat is achttien procent hoger dan in januari.

Het gemiddelde bedrag per roodstaande betaalrekening nam hierdoor van januari op februari af met twaalf procent. In februari waren er blijkbaar veel rekeningen met een geringe roodstand. Het gemiddelde negatieve saldo op betaalrekeningen met een roodstand bedroeg in april van dit jaar 2 069 euro.

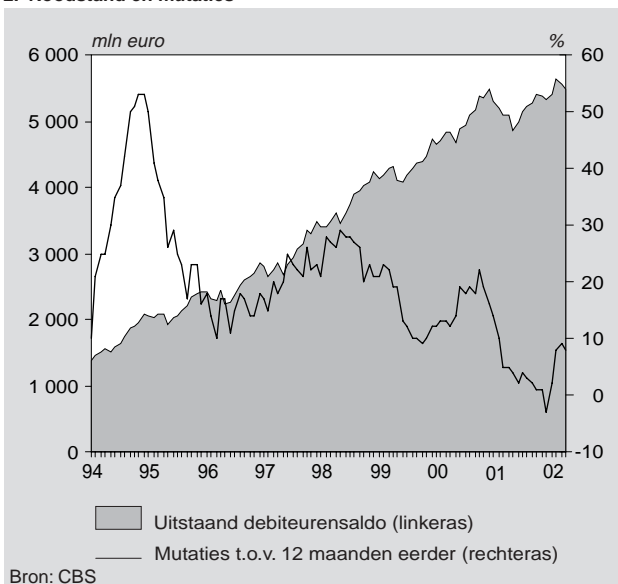
Toelichting

Positieve saldi op betaalrekeningen

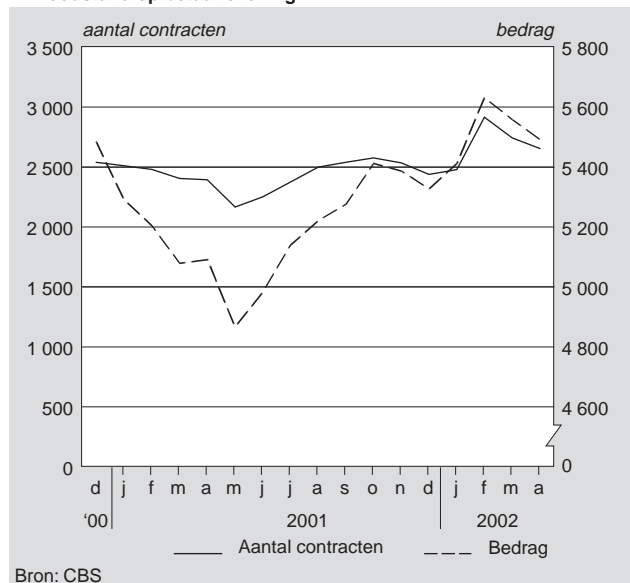
Dit betreft de girale deposito's van huishoudens van het eerste kwartaal.

Bron: De Nederlandsche Bank (DNB) en Statistisch Bulletin van juni 2002, tabel 2.2.2.

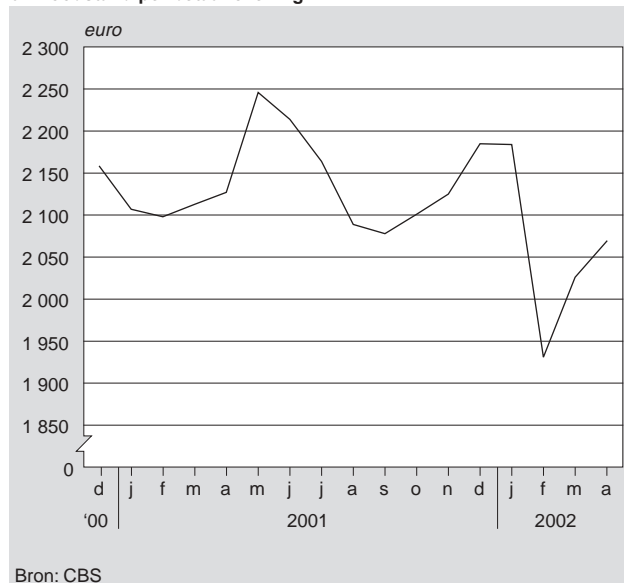
2. Roodstand en mutaties

1. Roodstand op betaalrekening

3. Roodstand per betaalrekening

Roodstand op betaalrekeningen

De debetstanden op de laatste dag van de maand op particuliere betaalrekeningen inclusief rekening-courant krediet.

In de media werden de stijgingen in januari en februari in verband gebracht met de introductie van de euro. Vanuit historisch perspectief gezien zijn de veranderingen in de eerste maanden van 2002 niet uitzonderlijk. Daardoor is er op basis van deze gegevens geen direct verband te leggen met de introductie van de euro.

Stijging

De stijging van de roodstand ten opzichte van twaalf maanden eerder.

Noot in de tekst

- ¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het Webmagazine van het CBS.

Financiële kerncijfers

Financiële kerncijfers

	Eenheid c.q. Basis	1985	1990	1995	1999	2000	2001	2001		
								juni	juli	aug.
Bankwezen (ultimo)										
Europese liquiditeitsmassa (M3)	<i>mld euro</i>	.	.	.	4 778,6	5 079,9	5 424,6	5 205,4	5 198,6	5 196,2
Europese geldhoeveelheid (M1)	<i>mld euro</i>	.	.	.	1 955,1	2 074,3	2 203,5	2 130,7	2 107,5	2 065,9
Balanstotaal Europese MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	.	15 546,1	16 711,4	18 249,7	17 825,3	17 676,0	17 635,9
Balanstotaal Nederlandse MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	.	940,2	1 148,2	1 262,7	1 251,9	1 226,5	1 225,3
Sparen en lenen										
Besparingen bij spaarinstellingen	<i>mld euro</i>	.	.	6,4	8,4	3,9	18,6	1,8	1,4	1,0
Spaartegoed (ultimo)	<i>mld euro</i>	65,0	81,0	104,8	130,3	134,2	152,9	146,3	147,6	148,6
Verstrekt consumptief krediet	<i>mld euro</i>	3,3	4,9	6,4	10,0	10,6	9,7	0,8	0,9	0,9
Uitstaand consumptief krediet (ultimo)	<i>mld euro</i>	5,1	5,5	10,1	13,9	15,2	16,0	15,6	15,6	15,9
Nieuw ingeschreven hypotheeklen op:										
woonhuizen en combinaties woonhuis/bedrijfspand	<i>mld euro</i>	12,1	16,0	31,0	90,6	82,2	86,7	7,6	8,6	7,4
w.o. woonhuizen		.	.	27,6	84,2	76,1	79,7	7,0	7,9	6,7
bedrijfspanden en overige onroerende goederen	<i>mld euro</i>	4,9	12,0	16,2	27,7	24,5	35,1	2,1	3,7	2,4
Geldmarkt										
Reporente ECB (ultimo)	%	.	.	.	2,7	4,8	3,3	4,5	4,5	4,5
Daggeldrente	%	6,3	9,2	4,2	2,7	4,1	4,4	4,5	4,5	4,5
Eenmaands Euribor-tarief	%	6,4	8,5	4,3	2,9	4,2	4,3	4,5	4,5	4,5
Goudprijs (gemiddeld)	<i>euro/gram</i>	15,5	10,3	9,1	8,6	9,9	9,9	10,2	10,3	9,9
Wisselkoersen (gemiddeld)										
Amerikaanse Dollar	<i>per 1 euro</i>	0,7	1,2	1,4	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Engelse Pond	<i>per 1 euro</i>	0,5	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Japane Yen	<i>per 1 euro</i>	158,2	174,9	128,6	120,4	99,3	108,7	104,4	107,1	109,3
Kapitaalmarkt										
Gemiddeld effectief rendement op staatsleningen										
kort (3-5 jaar)	%	7,1	9,0	6,0	3,9	5,1	4,4	4,6	4,6	4,4
middellang (5-8 jaar)	%	7,3	9,0	6,5	4,3	5,3	4,7	4,9	4,9	4,7
lang (9-10 jaar)	%	7,3	8,9	7,2	4,6	5,4	4,9	5,1	5,2	5,0
Amsterdamse Effectenbeurs										
CBS-koersindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	155,4	168,3	321,5	933,1	897,0	708,0	816,4	784,4	746,3
obligaties (5-8 jaar)	<i>1983=100</i>	108,7	98,4	118,9	121,0	123,1	124,2	122,5	123,6	124,7
CBS-herbeleggingsindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	170,5	229,6	530,9	1 724,7	1 688,0	1 363,6	1 559,1	1 498,2	1 436,5
obligaties (algemeen)	<i>1983=100</i>	124,1	161,1	267,3	334,2	356,2	377,6	363,9	368,5	371,8
Verzekeraars										
Binnenlandse productie van individuele levensverzekeringen (premies)										
	<i>mld euro</i>	.	.	3,7	6,1	7,1	6,9	0,5	0,6	0,5
Prijsindexcijfers										
Producentenprijzen										
Herbouwkosten van woningen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	102,2	114,1	115,7	118,1	115,8	115,1
Woninginboedels	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	108,0	111,8	108,9	120,0	121,0	121,0
Consumentenprijzen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	102,6	104,1	108,9	109,3	107,3	107,8
alle huishoudens										
werknemersgezinnen laag inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	108,6	111,4	116,4	116,2	116,4	116,8
werknemersgezinnen hoog inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	108,4	111,1	116,2	116,0	116,2	116,5
Consumentenprijzen- afgeleid	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	107,7	110,5	115,4	115,3	115,1	115,5
alle huishoudens										
werknemersgezinnen laag inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	106,9	109,2	113,1	112,9	113,1	113,4
werknemersgezinnen hoog inkomen	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	106,7	108,9	112,8	112,6	112,8	113,2
	<i>1995=100</i>	.	.	100,0	106,3	108,9	112,6	112,6	112,4	112,8
Internationale handel										
Invoer	<i>mld euro</i>	98,0	104,2	129,4	178,7	216,1	217,2	19,0	17,8	17,0
Uitvoer	<i>mld euro</i>	102,6	108,5	143,5	188,6	231,9	240,8	21,0	18,9	18,5
Handelsoverschot	<i>mld euro</i>	4,5	4,3	14,1	9,9	15,8	23,6	2,0	1,2	1,5
Invoerprijzen	<i>1990=100</i>	122,6	100,0	92,0	93,4	107,2	111,8	111,8	117,7	111,1
Uitvoerprijzen	<i>1990=100</i>	122,7	100,0	94,9	93,6	106,4	111,9	111,9	114,2	115,2
Ruilvoet	<i>1990=100</i>	100,1	100,0	103,2	100,2	99,3	100,1	97,0	103,7	103,7
Overige gegevens										
Consumentenvertrouwen	.	.	4,4	13,9	24,0			-3,6	-2,4	-5,4
Economisch klimaat	.	.	6,3	5,1	24,1			-29,1	-28,2	-35,3
Koopbereidheid	.	.	3,1	19,8	23,9			13,3	14,7	14,6

2002

sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
										Banking
5 246,9	5 274,2	5 327,9	5 425,0	5 415,0	5 417,5	5 461,2	5 505,8			Eurozone liquidity (M3)
2 123,9	2 110,8	2 143,6	2 206,0	2 167,6	2 157,6	2 171,6	2 213,2			Eurozone money (M1)
17 873,4	17 983,2	18 209,3	18 216,0	18 249,4	18 186,2	18 313,5	18 367,4			Eurozone MFI's, balance sheet total
1 249,5	1 234,7	1 282,3	1 263,8	1 298,2	1 305,7	1 308,1	1 309,1	1 339,4		Dutch MFI's, balance sheet total
										Saving and borrowing
1,3	0,8	0,0	2,2	1,8	0,5	0,4	0,8	2,4		Savings at saving institutions
149,9	150,7	150,7	152,9	154,6	155,2	155,6	156,4	158,7		Savings deposits
0,8	0,9	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8		Consumer credit granted
15,9	16,0	16,1	16,0	15,9	15,9	15,9	15,9	15,9		Consumer credits, outstanding amounts
6,5	7,4	8,0	10,5	5,7	6,7	8,5	7,6	8,3		Newly registered mortgages on:
6,0	6,9	7,4	9,5	5,3	6,3	7,9	7,0	7,7		residential and residential/commercial property
1,8	3,0	4,8	4,2	3,4	2,5	1,9	2,0	1,9		o.w. residential other real estate
										Money market
3,8	3,8	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	Repo rate ECB
4,0	4,0	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	Call money
4,1	3,7	3,4	3,4	3,4	3,3	3,4	3,3	3,4	3,4	One-month Euribor
10,3	10,3	9,8	10,1	10,5	11,2	11,0	11,2	11,0	11,1	Gold price
0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	Exchange rates
0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	US dollar
108,2	109,9	108,7	113,4	117,1	116,4	114,7	115,8	115,8	117,7	English pound
										Japanese Yen
										Capital market
4,2	4,0	3,9	4,2	4,4	4,6	4,8	4,8	4,8	4,6	Average yield to maturity
4,6	4,4	4,3	4,6	4,7	4,8	5,1	5,0	5,0	4,9	short-term
5,0	4,8	4,6	4,9	5,0	5,0	5,3	5,3	5,3	5,1	medium-term
										long-term
										Amsterdam Stock Exchange
646,1	654,9	685,3	708,0	700,5	695,5	744,6	714,6	684,9	628,4	CBS stock price index
125,2	127,6	126,0	124,2	123,4	123,4	121,4	122,4	122,1	123,8	shares
										bonds
1 243,4	1 260,6	1 319,9	1 363,6	1 349,4	1 339,6	1 434,5	1 385,2	1 341,2	1 230,7	CBS total return index
373,4	380,8	380,4	377,6	379,1	379,9	377,0	380,9	381,7	386,6	shares
										bonds
										Insurance
0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5			New personal life insurance policies
										Price index numbers
115,6	113,3	112,4	111,5	111,9	112,1	112,4	115,3			Producer prices, industry
121,0	121,0	121,0	121,0	122,0	122,0	123,0	123,0			Costs of rebuilding of dwellings
110,4	110,7	110,8	110,5							Households effects
117,9	117,8	117,6	117,4	118,3	118,8	119,9	120,6	120,6	120,2	Consumer prices
117,6	117,6	117,4	117,1	118,0	118,5	119,6	120,2	120,2	119,9	all households
116,8	116,8	116,5	116,3	117,0	117,6	118,9	119,6	119,5	119,1	employee households low income
										employee households high income
114,5	114,5	114,2	114,0	114,9	115,4	116,5	117,1	117,1	116,7	Consumer prices derived: tax alterations eliminated
114,2	114,2	114,0	113,8	114,5	115,0	116,1	116,7	116,7	116,3	all households
114,1	114,0	113,8	113,6	114,3	114,9	116,1	116,8	116,8	116,3	employee households low income
										employee households high income
										International trade
17,3	18,3	18,0	16,3	16,6	16,3	18,0	17,8			import
19,7	20,7	20,4	19,0	19,2	18,7	21,0	19,3			export
2,5	2,4	2,4	2,7	2,7	2,4	3,0	1,5			trade surplus
109,5	104,6	104,4	107,4							import prices
111,0	106,3	103,4	107,9							export prices
101,3	101,6	99,0	100,5							terms of trade
										Other data
-4,6	-9,5	-11,5	-7,1	-1,4	-4,5	-8,6	-14,0	-16,5	-21,2	Consumer confidence
-32,8	-41,2	-45,0	-35,9	-18,5	-19,7	-24,3	-32,7	-30,8	-38,8	Economic environment
14,2	11,6	10,9	12,1	10,0	5,6	2,0	-1,5	-7,0	-9,5	Propensity to consume

Banken

Tabel 1.1
Balans van de in Nederland gevestigde monetair financiële instellingen, exclusief De Nederlandsche Bank(ultimo)

	Nederland					Eurozone				
	2001		2002			2001		2002		
	dec.	febr.	maart	april	mei	dec.	jan.	febr.	maart	april
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	832,7	840,6	869,2	857,0	872,1	11 128,5	11 058,4	11 042,1	11 189,8	11 244,7
a. Monetair financiële instellingen	212,6	205,4	211,6	212,5	216,8	3 788,1	3 705,9	3 672,6	3 759,4	3 799,8
b. Overheid	32,5	36,2	46,5	33,6	38,0	822,0	819,0	821,7	828,7	808,5
c. Overige	587,6	599,0	611,0	610,9	617,3	6 518,4	6 533,5	6 547,8	6 601,7	6 636,4
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	101,9	105,6	105,7	110,4	111,0	2 420,1	2 465,4	2 485,2	2 519,5	2 523,9
a. Monetair financiële instellingen	19,5	22,1	23,5	26,2	27,2	1 008,0	1 018,6	1 030,4	1 045,3	1 051,9
b. Overheid	72,9	73,2	71,9	72,9	72,6	1 076,6	1 106,7	1 106,5	1 128,9	1 129,2
c. Overige	9,5	10,2	10,3	11,2	11,3	335,5	340,2	348,4	345,4	342,8
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	42,3	43,1	41,6	42,9	42,1	810,3	810,9	811,5	809,0	821,5
a. Monetair financiële instellingen	11,9	13,4	13,5	13,6	13,2	251,8	252,3	254,2	259,2	266,7
b. Overige	30,5	29,7	28,1	29,3	28,9	558,5	558,6	557,3	549,8	554,8
4. Geldmarktpapier	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	153,7	169,4	167,6	173,5	177,8
5. Externe activa	239,8	268,8	246,7	253,2	271,9	2 406,8	2 420,2	2 419,4	2 431,2	2 428,4
6. Vaste activa	6,2	6,3	6,3	6,3	6,2	168,1	165,4	164,6	164,4	164,0
7. Overige activa	42,9	41,3	38,6	39,3	35,9	1 129,2	1 159,7	1 095,8	1 026,2	1 007,1
8. Totaal activa = totaal passiva	1 265,9	1 305,7	1 308,1	1 309,1	1 339,4	18 216,6	18 249,4	18 186,2	18 313,5	18 367,4
Passiva										
9. Chartale geldomloop						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Deposito's van ingezetenen van het eurogebied	652,9	660,4	666,3	671,9	693,9	9 696,4	9 630,1	9 571,2	9 675,3	9 724,8
a. Monetair financiële instellingen	205,6	208,1	211,0	214,3	225,3	3 823,7	3 796,9	3 738,4	3 819,2	3 842,9
b. Centrale overheid	1,3	1,3	1,7	1,2	2,2	103,9	104,0	103,7	101,2	106,8
c. Overige overheid en overige ingezetenen van het eurogebied	446,0	451,0	453,6	456,4	466,4	5 768,8	5 729,3	5 729,2	5 755,0	5 775,1
(1) giraal	151,0	146,8	146,3	149,8	152,9	1 882,2	1 833,0	1 829,1	1 827,7	1 856,8
(2) met vaste looptijd	152,3	155,7	155,6	150,2	154,4	2 261,3	2 259,1	2 256,2	2 273,3	2 275,1
(3) met opzegtermijn	142,5	148,4	149,3	150,1	152,8	1 405,0	1 417,4	1 419,3	1 421,1	1 412,5
(4) repo's	0,2	0,1	2,4	6,3	6,4	220,4	219,7	224,5	232,9	230,7
11. Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier						430,9	452,5	464,7	474,0	487,2
12. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	191,4	197,8	202,6	202,1	202,0	2 882,9	2 921,5	2 933,1	2 968,9	2 971,2
13. Kapitaal en reserves	61,0	61,8	60,4	60,9	63,6	1 043,2	1 050,1	1 050,6	1 054,2	1 061,2
14. Externe passiva	299,3	333,7	318,8	314,0	316,6	2 683,4	2 717,8	2 729,4	2 747,1	2 727,6
15. Overige passiva	61,2	52,0	60,1	60,2	63,3	1 479,8	1 477,5	1 437,2	1 394,0	1 395,3

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.2
Monetaire balans van De Nederlandsche Bank en het Eurosystem (ultimo)

	De Nederlandsche Bank					Eurosystem				
	2001		2002			2001		2002		
	dec.	febr.	maart	april	mei	dec.	jan.	febr.	maart	april
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	15,0	10,5	10,3	7,1	8,8	412,7	398,1	371,3	379,8	343,4
a. Monetair financiële instellingen	15,0	10,5	10,3	7,1	8,8	386,4	371,8	345,0	353,3	317,0
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,7	25,7	25,7	25,8	25,8
c. Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	9,1	9,1	9,0	8,9	8,6	107,0	104,1	105,9	106,5	107,5
a. Monetair financiële instellingen	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	3,8	3,8	4,1	4,2	5,0
b. Overheid	7,9	7,8	7,8	7,7	7,4	101,8	99,0	100,6	101,0	101,4
c. Overige ingezetenen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,3	1,3	1,2	1,4	1,1
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	13,8	13,8	13,7	13,8	13,5
a. Monetair financiële instellingen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	4,6	4,7	4,7	4,7	4,7
b. Overige ingezetenen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	9,2	9,1	9,0	9,1	8,8
4. Externe activa	19,5	20,0	20,4	20,2	21,4	399,0	409,0	413,4	414,3	401,3
5. Vaste activa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	11,9	12,0	12,0	11,9	12,0
6. Overige activa	1,7	1,9	2,0	1,9	4,7	54,4	102,7	103,8	106,2	107,5
7. Totaal activa = totaal passiva	45,9	42,0	42,2	38,7	44,2	998,7	1 039,8	1 020,2	1 032,5	985,2
Passiva										
8. Chartale geldomloop	15,7	14,2	13,2	11,4	14,7	285,9	340,0	308,8	309,9	312,2
9. Deposito's	15,7	12,8	13,7	12,1	12,2	391,9	344,2	347,7	352,9	321,4
a. Monetair financiële instellingen	15,7	12,8	13,7	12,0	12,1	342,4	284,0	280,9	280,3	252,7
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35,1	44,9	52,1	56,3	50,8
c. Overige ingezetenen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,4	15,2	14,7	16,4	17,9
10. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
11. Kapitaal en reserves	13,3	14,0	14,2	14,3	13,4	209,8	214,5	219,8	217,8	212,8
12. Externe passiva	1,0	0,9	1,0	0,8	1,4	35,6	37,4	33,9	36,8	32,4
13. Overige passiva	0,1	0,1	0,1	0,1	2,5	70,8	99,2	105,4	110,5	101,9

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.3
Monetaire aggregaten

	Nederland					Eurozone				
	2001		2002			2001		2002		
	dec.	febr.	maart	april	mei	dec.	jan.	febr.	maart	april
<i>mld euro</i>										
Chartale geldomloop	8,6	12,0	12,7	13,1	13,7	239,7	246,4	240,4	254,8	262,6
Girale deposito's	151,0	146,8	146,3	149,8	152,9	1 967,1	1 921,2	1 917,2	1 916,8	1 950,7
Geldhoeveelheid (M1)	159,5	158,8	159,0	162,9	166,6	2 206,8	2 167,6	2 157,6	2 171,6	2 213,2
Deposito's met vaste looptijd t/m 2 jaar	89,7	93,8	93,1	87,8	90,5	1 092,7	1 086,2	1 081,8	1 093,4	1 097,3
Deposito's met opzegtermijn t/m 3 maanden	142,3	148,3	149,2	150,0	152,6	1 367,9	1 389,0	1 393,0	1 396,0	1 389,8
Secundaire liquiditeiten (M2)	391,6	400,9	401,3	400,7	409,7	4 667,4	4 642,8	4 632,4	4 661,0	4 700,2
Repo's	0,2	0,1	2,4	6,3	6,4	220,4	219,7	224,5	232,9	230,7
Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	391,9	410,8	422,0	427,5	438,2
Schuldbewijzen met looptijd t/m 2 jaar	12,2	13,4	13,6	14,4	14,3	145,8	141,7	138,6	139,7	136,6
Liquiditeitsmassa (M3)	404,0	414,3	417,3	421,4	430,4	5 425,5	5 415,0	5 417,5	5 461,2	5 505,8

Bron: DNB en ECB.

Sparen en lenen

Tabel 2.1
Spaargelden

	2001					2002					
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
<i>mln euro</i>											
Stortingen	9 798	9 889	11 745	11 573	7 948	9 524	8 734	7 013	7 308	7 708	
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	4 936	5 684	7 364	6 943	5 500	7 014	5 785	5 090	5 269	5 600	
met vaste looptijd	4 862	4 205	4 382	4 630	2 447	2 510	2 949	1 923	2 039	2 108	
Terugbetalingen	8 851	8 565	11 091	11 729	7 561	8 133	8 242	6 623	6 609	5 749	
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	3 424	3 086	3 872	4 632	4 009	4 494	4 807	4 273	4 600	3 745	
met vaste looptijd	5 428	5 479	7 219	7 097	3 552	3 639	3 435	2 350	2 009	2 004	
Spaarverschil	947	1 324	655	-156	387	1 391	492	390	699	1 959	
Bijgeschreven rente	25	19	180	154	1 776	361	30	38	63	420	
Besparingen	972	1 343	835	-1	2 162	1 752	522	428	762	2 379	
Correcties en statistische verschillen	-4	2	-28	0	0	3	0	1	-2	1	
<i>mld euro</i>											
Tegood op deposito's (ultimo)	148,6	149,9	150,7	150,7	152,9	154,6	155,2	155,6	156,4	158,7	
w.v.											
deposito's met opzegtermijn	116,5	119,1	122,8	125,2	128,4	131,3	132,3	133,1	133,9	136,1	
deposito's met vaste looptijd	32,1	30,8	28,0	25,5	24,4	23,4	22,9	22,5	22,5	22,6	

Bron: De Nederlandsche Bank.

1) Begin nieuwe reeks door wijziging rapportageplichtige kredietinstellingen.

Tabel 2.2
Verstrekt consumptief krediet

	2001					2002					Trend ¹⁾
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
<i>mln euro</i>											
%											
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflopend krediet	7	6	5	5	4	5	5	4	4	4	-38,9
Doorlopend krediet	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	-31,7
Totaal	9	8	8	8	6	7	7	6	6	6	-37,0
Banken en creditcardorganisaties											
Aflopend krediet	31	26	32	28	20	23	21	24	27	27	-20,9
Doorlopend krediet	270	252	289	272	221	251	234	264	297	274	-1,9
Spaar-/leenkrediet	3	2	5	3	1	1	1	1	3	2	-32,0
Creditcard krediet	277	197	196	176	169	170	177	187	193	217	9,4
Totaal	581	477	521	479	412	446	433	476	520	520	0,8
Financieringsmaatschappijen											
Aflopend krediet	54	48	59	52	36	51	46	51	53	51	-20,9
Doorlopend krediet	182	171	190	171	141	168	181	180	192	180	-13,4
Spaar-/leenkrediet	28	27	38	28	12	14	10	11	14	14	-52,0
Totaal	264	245	287	251	189	233	236	241	258	245	-19,9
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	41	48	47	40	39	51	48	49	50	40	2,0
Alle maatschappijen											
Aflopend krediet	92	80	96	85	61	80	72	79	83	82	-22,3
Doorlopend krediet	495	473	529	485	404	472	464	495	541	495	-6,3
Spaar-/leenkrediet	31	29	43	32	13	15	10	12	17	16	-50,6
Creditcard krediet	277	197	196	176	169	170	177	187	193	217	9,4
Totaal	895	779	864	778	646	738	723	773	835	811	-7,2

1) De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Tabel 2.3
Uitstaand debiteurensaldo per ultimo

	Aantal uitstaande contracten					Uitstaand debiteurensaldo						Trend ¹⁾
	2002					2001		2002				
	jan.	febr.	maart	april	mei	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
	<i>x 1 000</i>					<i>mln euro</i>						<i>%</i>
Gemeentelijke kredietbanken												
Aflopend krediet	142	140	136	135	132	192	191	188	182	180	173	-19,2
Doorlopend krediet	17	17	17	17	17	84	84	85	85	86	79	-16,4
Totaal	159	158	153	152	148	277	274	273	268	267	252	-18,3
Banken en creditcardorganisaties												
Aflopend krediet	144	142	140	138	137	825	809	793	782	772	762	-13,4
Doorlopend krediet	984	982	983	984	985	5 540	5 539	5 554	5 594	5 643	5 647	6,6
Spaar-/leenkrediet	23	23	23	23	23	383	380	374	373	374	372	-6,3
Creditcard krediet	507	496	548	513	512	684	685	698	675	718	726	33,3
Totaal	1 658	1 643	1 695	1 658	1 658	7 431	7 412	7 419	7 424	7 508	7 507	5,5
Financieringsmaatschappijen												
Aflopend krediet	367	363	361	357	355	1 861	1 810	1 791	1 777	1 761	1 755	-8,7
Doorlopend krediet	1 737	1 777	1 764	1 764	1 724	4 811	4 790	4 805	4 827	4 853	4 870	6,1
Spaar-/leenkrediet	71	70	69	68	68	1 153	1 136	1 121	1 108	1 095	1 086	-9,6
Totaal	2 175	2 210	2 194	2 189	2 147	7 825	7 736	7 718	7 712	7 709	7 711	0,0
Postorderbedrijven												
Doorlopend krediet	2 251	2 261	2 291	2 325	2 286	449	462	466	471	475	477	13,2
Alle maatschappijen												
Aflopend krediet	653	645	637	630	624	2 877	2 809	2 772	2 741	2 714	2 690	-10,8
Doorlopend krediet	4 989	5 038	5 056	5 090	5 012	10 884	10 874	10 910	10 978	11 057	11 073	6,5
Spaar-/leenkrediet	94	93	92	91	91	1 536	1 516	1 496	1 480	1 469	1 457	-8,8
Creditcard krediet	507	496	548	513	512	684	685	698	675	718	726	33,3
Totaal	6 243	6 272	6 333	6 324	6 240	15 981	15 884	15 876	15 875	15 959	15 947	2,5
Overtrekkingen op betaalrekeningen	2 478	2 916	2 743	2 654	2 381	5 327	5 412	5 631	5 558	5 491	5 299	8,9

¹⁾ De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Tabel 2.4
Stroomgegevens consumptief krediet

	2001					2002					Trend ¹⁾	
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei		
	<i>mln euro</i>											<i>%</i>
Debiteurensaldo bij aanvang periode												
Aflopend krediet	2 991	3 015	2 977	2 962	2 942	2 877	2 809	2 772	2 741	2 714	2 690	-9,8
Doorlopend krediet	10 516	10 666	10 713	10 806	10 896	10 884	10 874	10 910	10 978	11 057	11 073	6,4
Spaar-/leenkrediet	1 563	1 568	1 563	1 566	1 556	1 536	1 516	1 496	1 480	1 469	1 457	-7,7
Creditcard krediet	561	613	657	663	666	684	685	698	675	718	726	30,5
Totaal	15 632	15 862	15 910	15 998	16 059	15 981	15 884	15 876	15 875	15 959	15 947	2,7
Verstrekt krediet												
Aflopend krediet	92	80	96	85	61	80	72	79	83	82	82	-22,3
Doorlopend krediet	495	473	529	485	404	472	464	495	541	495	495	-6,3
Spaar-/leenkrediet	31	29	43	32	13	15	10	12	17	16	16	-50,6
Creditcard krediet	277	197	196	176	169	170	177	187	193	217	217	9,4
Totaal	895	779	864	778	646	738	723	773	835	811	811	-7,2
Kredietvergoeding												
Aflopend krediet	21	19	21	20	16	15	15	15	16	15	15	-18,2
Doorlopend krediet	86	86	87	87	86	87	86	87	87	87	87	10,5
Spaar-/leenkrediet	11	11	11	11	10	11	11	11	11	10	10	-5,0
Creditcard krediet	6	7	7	8	7	7	7	7	8	7	7	37,6
Totaal	125	123	126	125	119	119	119	119	121	120	120	4,7
Aflossingen												
Aflopend krediet	88	137	132	125	141	163	124	125	127	121	121	-7,2
Doorlopend krediet	432	511	523	482	502	569	514	514	549	566	566	-0,7
Spaar-/leenkrediet	38	45	51	53	43	46	41	38	38	39	39	-5,2
Creditcard krediet	231	160	196	181	157	176	171	217	158	216	216	10,7
Totaal	790	854	902	842	843	954	850	893	871	943	943	0,2
Debiteurensaldo per ultimo periode												
Aflopend krediet	3 015	2 977	2 962	2 942	2 877	2 809	2 772	2 741	2 714	2 690	2 690	-10,8
Doorlopend krediet	10 666	10 713	10 806	10 896	10 884	10 874	10 910	10 978	11 057	11 073	11 073	6,5
Spaar-/leenkrediet	1 568	1 563	1 566	1 556	1 536	1 516	1 496	1 480	1 469	1 457	1 457	-8,8
Creditcard krediet	613	657	663	666	684	685	698	675	718	726	726	33,3
Totaal	15 862	15 910	15 998	16 059	15 981	15 884	15 876	15 875	15 959	15 947	15 947	2,5

¹⁾ Stroomgrootheden: De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.
Standen: De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder.

Tabel 2.5
Nieuw ingeschreven hypotheek op onroerende goederen

	2001				2002					Trend ¹⁾
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
										%
Aantal hypotheek na onderpand										
Woonhuizen	37 066	43 223	42 906	52 863	32 906	37 689	45 914	41 737	45 146	3
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	11 827	13 657	13 405	17 326	10 533	11 883	14 295	13 114	14 067	6
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	4 781	5 580	5 616	6 880	4 287	5 018	6 369	5 436	5 562	-13
banken	17 617	20 560	20 351	23 744	14 437	16 838	20 682	18 452	20 103	2
andere rechtspersonen	1 344	1 646	1 864	2 719	2 326	2 404	2 674	2 884	3 268	21
particulieren	431	508	526	801	516	498	581	558	629	16
buitenland	1 066	1 272	1 144	1 393	807	1 048	1 313	1 293	1 517	35
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	903	1 097	1 102	1 595	920	894	1 122	984	1 093	5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	407	487	536	771	430	399	536	478	487	5
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	55	74	65	76	49	51	68	60	59	7
banken	353	456	408	606	349	361	427	372	421	5
andere rechtspersonen	46	47	47	68	46	41	49	47	69	-4
particulieren	30	27	40	64	44	33	32	19	47	10
buitenland	12	6	6	10	2	9	10	8	10	-6
Bedrijfspan	892	1 105	1 118	1 741	924	896	1 044	944	958	5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	328	399	408	692	349	353	424	394	384	9
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	44	51	53	75	33	37	35	36	36	10
banken	409	505	485	720	418	398	448	390	434	2
andere rechtspersonen	63	79	82	131	64	67	75	77	60	1
particulieren	34	51	69	90	41	30	45	30	33	20
buitenland	14	20	21	33	19	11	17	17	11	-15
Bouwgrond en landelijke eigendommen	1 027	1 379	1 164	1 557	731	890	961	1 005	1 064	-18
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	436	633	560	804	360	449	446	475	502	-13
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	99	137	106	113	61	82	90	80	84	-35
banken	412	501	393	465	237	292	354	345	385	-23
andere rechtspersonen	34	56	43	79	40	33	33	54	57	-21
particulieren	31	37	39	82	28	26	27	35	26	1
buitenland	15	15	23	14	5	8	11	16	10	-24
<i>mln euro</i>										%
Ingeschreven hypotheekbedragen naar onderpand										
Woonhuizen	5 984	6 851	7 387	9 518	5 345	6 317	7 914	7 033	7 669	13
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	1 953	2 264	2 383	3 234	1 823	2 091	2 639	2 429	2 493	16
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	709	837	857	1 080	678	785	1 008	840	881	-5
banken	2 824	3 164	3 501	4 346	2 352	2 865	3 536	3 109	3 329	15
andere rechtspersonen	207	299	301	456	273	302	325	345	610	12
particulieren	63	68	84	135	61	62	70	86	87	-7
buitenland	228	219	262	268	158	212	335	223	271	24
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	485	554	609	947	422	432	610	532	593	5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	263	270	321	467	219	201	297	252	288	25
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	16	28	17	24	25	18	30	21	21	-12
banken	163	219	210	348	133	161	195	186	229	-5
andere rechtspersonen	11	18	43	62	13	15	70	22	32	-9
particulieren	8	10	16	16	30	7	8	11	11	24
buitenland	24	10	2	30	0	29	10	40	13	-30
Bedrijfspan	1 208	2 418	3 581	3 236	2 008	2 085	1 161	1 434	1 299	24
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	310	374	422	902	347	448	365	551	419	16
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	50	80	645	80	95	41	18	32	21	133
banken	532	1 191	1 898	1 147	1 030	1 036	528	566	591	76
andere rechtspersonen	50	88	368	289	70	155	112	138	113	16
particulieren	12	19	49	65	278	17	26	24	18	48
buitenland	255	666	198	751	188	387	112	124	139	-40
Bouwgrond en landelijke eigendommen	616	618	1 228	956	377	391	719	550	578	-10
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	190	292	286	439	194	184	253	199	267	0
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	22	35	25	56	20	22	28	19	21	-38
banken	245	224	368	259	119	125	265	171	233	-21
andere rechtspersonen	40	37	89	140	30	37	134	100	40	-4
particulieren	23	13	18	58	14	21	36	22	14	7
buitenland	96	18	441	3	1	2	2	38	2	-45

Bron: Kadaster.

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Tabel 2.6
Regionale spreiding van de nieuw ingeschreven woninghypotheken ¹⁾

	Aantal ingeschreven hypotheeken				Ingeschreven hypotheekbedragen						Trend ²⁾
	2002				2001	2002					
	maart	april	mei	jan.–mei	jan.–dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	
<i>mln euro</i>											%
Groningen											
Oost-Groningen	536	502	489	2 352	517	38	41	57	49	49	14
Delfzijl e.o.	149	140	153	678	135	9	12	13	12	14	7
overig Groningen	1 039	1 028	1 016	4 688	1 237	83	97	125	121	126	16
totaal	1 724	1 670	1 658	7 718	1 889	130	150	195	183	188	15
Friesland											
Noord-Friesland	922	936	986	4 330	1 136	77	94	110	101	114	18
Zuidwest-Friesland	337	296	282	1 429	446	32	37	48	42	37	25
Zuidoost-Friesland	615	561	576	2 676	789	53	64	82	75	82	22
totaal	1 874	1 793	1 844	8 435	2 372	161	195	241	218	233	21
Drenthe											
Noord-Drenthe	609	549	572	2 659	800	49	65	77	67	74	10
Zuidoost-Drenthe	578	500	552	2 531	638	44	58	65	55	66	14
Zuidwest-Drenthe	375	343	395	1 716	474	34	40	48	42	54	16
totaal	1 562	1 392	1 519	6 906	1 913	127	164	190	164	194	13
Overijssel											
Noord-Overijssel	942	829	886	3 948	1 209	71	105	134	115	121	17
Zuidwest-Overijssel	381	382	372	1 674	607	32	43	60	54	58	16
Twente	1 697	1 543	1 783	7 683	2 152	149	193	218	188	231	24
totaal	3 020	2 754	3 041	13 305	3 968	251	340	412	356	410	21
Gelderland											
Veluwe	1 666	1 492	1 609	7 302	2 727	180	213	270	234	258	7
Achterhoek	992	891	957	4 329	1 501	87	114	142	121	139	1
Arnhem/Nijmegen	1 919	1 581	1 831	8 129	2 849	183	223	288	219	283	16
Zuidwest-Gelderland	603	473	528	2 432	981	51	67	99	74	85	15
totaal	5 180	4 437	4 925	22 192	8 058	500	616	800	648	766	10
Utrecht	3 287	2 950	3 133	14 387	6 253	409	481	602	521	592	5
Noord-Holland											
Kop van Noord-Holland	1 109	1 027	1 095	5 003	1 539	104	127	144	129	149	6
Alkmaar e.o.	709	690	737	3 322	1 194	95	86	114	113	117	5
IJmond	492	453	502	2 183	795	53	53	67	70	74	14
Agglomeratie Haarlem	661	575	643	2 912	1 240	80	102	114	105	124	10
Zaanstreek	509	423	420	2 023	590	51	56	82	64	61	7
Groot-Amsterdam	2 352	2 271	2 375	10 723	4 780	333	409	490	449	485	9
Het Gooi en Vechtstreek	663	605	739	3 083	1 582	109	149	159	126	155	8
totaal	6 495	6 044	6 511	29 249	11 720	824	982	1 169	1 056	1 166	9
Zuid-Holland											
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	887	861	969	4 292	1 721	123	138	146	144	180	15
Agglomeratie 's-Gravenhage	2 096	2 089	2 191	9 838	3 849	266	301	343	356	370	10
Delft en Westland	469	383	447	2 087	890	73	58	75	57	72	1
Oost-Zuid-Holland	845	724	813	3 702	1 348	85	114	131	118	131	12
Groot-Rijnmond	3 428	3 219	3 496	15 593	5 111	404	403	508	463	511	11
Zuidoost-Zuid-Holland	1 087	923	1 024	4 789	1 600	110	127	151	124	147	13
totaal	8 812	8 199	8 940	40 301	14 520	1 061	1 141	1 354	1 261	1 411	11
Zeeland											
Zeeuwsch-Vlaanderen	334	260	251	1 315	327	20	29	39	28	26	17
Overig Zeeland	732	680	725	3 200	973	52	62	93	82	92	6
totaal	1 066	940	976	4 515	1 300	71	91	132	110	118	9
Noord-Brabant											
West-Noord-Brabant	1 796	1 567	1 627	7 473	2 582	169	190	275	224	261	8
Midden-Noord-Brabant	1 263	1 061	1 299	5 427	1 929	133	140	181	147	196	9
Noordoost-Noord-Brabant	1 635	1 369	1 604	7 079	2 695	183	206	273	209	258	11
Zuidoost-Noord-Brabant	1 882	1 814	1 776	8 353	3 057	214	238	305	284	289	17
totaal	6 576	5 811	6 306	28 332	10 264	699	775	1 034	864	1 004	12
Limburg											
Noord-Limburg	749	664	693	3 220	1 036	66	85	114	95	97	11
Midden-Limburg	526	580	579	2 549	841	55	61	78	81	82	8
Zuid-Limburg	1 662	1 486	1 629	7 385	2 287	148	181	206	180	215	9
totaal	2 937	2 730	2 901	13 154	4 164	269	327	399	355	394	9
Flevoland	1 489	1 339	1 565	6 678	2 234	136	183	213	194	228	12
Gespreide ligging van de onderpanden	1 186	1 037	1 142	4 965	3 954	252	330	414	371	400	30
Totaal	45 208	41 096	44 461	200 137	72 607	4 890	5 777	7 155	6 301	7 104	12

Bron: Kadaster.

¹⁾ Hypotheken op woonhuizen ten laste van particulieren.

²⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Geldmarkt

Tabel 3.1
Rentetarieven op de geldmarkt ¹⁾

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Officiële rentetarieven per ultimo									
Reporente ECB	3,75	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25
Marginale beleningsrente ECB	4,75	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25
Depositorente ECB	2,75	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Wettelijke rente ²⁾	8,00	8,00	8,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Heffings- en invorderingsrente bij belasting ³⁾	4,25	4,25	4,25	3,45	3,45	3,45	3,25	3,25	3,25
Rente op studieleningen ⁴⁾	5,18	5,18	5,18	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03
Geldmarktrente									
Daggeld	3,97	3,51	3,34	3,29	3,28	3,26	3,32	3,31	3,35
Termijngelden zonder onderpand									
<i>Euribor</i>									
eenmaands	3,72	3,43	3,42	3,35	3,34	3,35	3,34	3,37	3,38
driemaands	3,60	3,39	3,34	3,34	3,36	3,39	3,41	3,47	3,46
zesmaands	3,46	3,26	3,26	3,34	3,40	3,50	3,54	3,63	3,59
twaalfmaands	3,37	3,20	3,30	3,48	3,59	3,82	3,86	3,96	3,87
<i>Kasgeldleningen overheid ⁵⁾</i>									
eenweeks	3,80	3,46	3,36	3,34	3,32	3,33	3,31	3,33	3,35
eenmaands	3,71	3,42	3,40	3,33	3,33	3,34	3,33	3,36	3,37
tweemaands	3,62	3,38	3,36	3,33	3,34	3,36	3,36	3,40	3,41
driemaands	3,59	3,38	3,33	3,32	3,34	3,38	3,39	3,45	3,45
zesmaands	3,45	3,26	3,24	3,33	3,38	3,48	3,52	3,60	3,58
negenmaands	3,38	3,19	3,23	3,37	3,46	3,63	3,69	3,77	3,72
twaalfmaands	3,36	3,19	3,28	3,47	3,57	3,80	3,85	3,93	3,85
<i>Kasgeldleningen overigen ⁵⁾</i>									
eenweeks	3,89	3,54	3,45	3,48	3,47	3,47	3,45	3,48	3,50
eenmaands	3,78	3,50	3,49	3,43	3,43	3,44	3,43	3,46	3,47
tweemaands	3,70	3,45	3,44	3,43	3,44	3,46	3,46	3,50	3,51
driemaands	3,67	3,46	3,41	3,42	3,44	3,48	3,49	3,55	3,55
zesmaands	3,53	3,33	3,32	3,43	3,48	3,58	3,62	3,70	3,68
negenmaands	3,46	3,26	3,31	3,47	3,56	3,73	3,79	3,87	3,82
twaalfmaands	3,44	3,27	3,36	3,57	3,67	3,90	3,95	4,03	3,95
<i>Driemaands Euro-dollardeposito's</i>	2,37	2,08	1,90	1,84	1,86	1,90	1,87	1,80	1,79

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

1) Maandgemiddelden, tenzij anders aangegeven.

2) Vastgesteld door het Ministerie van Justitie.

3) Vastgesteld door het Ministerie van Financiën.

4) Geldig voor studieleningen verstrekt na 1 januari 1992. Vastgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

5) Ontleend aan de adviesprijzen van de Vereniging van bemiddelaars in onderhandse leningen, gepubliceerd door Prebon Yamane (Nederland).

Tabel 3.2
Korte rente op de buitenlandse markten

	2001				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei
	%								
Australië	4,55	4,36	4,28	4,25	4,26	4,31	4,46	4,59	.
Canada	3,49	2,84	2,24	2,10	2,01	2,11	2,22	2,39	2,59
Denemarken	4,33	3,88	3,62	3,57	3,56	3,54	3,62	3,66	.
Japan	0,03	0,04	0,04	0,05	0,06	0,14	0,17	0,05	0,05
Noorwegen	7,14	6,94	6,90	6,59	6,32	6,57	6,72	6,77	.
Polen	13,77	13,09	.	11,06	10,14	.	9,70	9,59	9,44
Tsjechie	5,40	5,30	5,10	4,70	4,50	4,30	4,30	4,20	3,80
Verenigde Staten	2,87	2,31	2,03	1,83	1,74	1,82	1,91	1,87	1,82
Verenigd Koninkrijk	4,65	4,36	3,93	3,99	4,01	3,98	4,06	4,11	.
Zuid Korea	4,70	4,40	4,50	4,80	4,80	4,50	4,60	4,80	.
Zweden	4,01	3,70	.	3,71	3,74	3,87	4,09	4,25	4,29
Zwitserland	2,18	2,02	1,96	1,78	1,63	1,68	1,56	1,49	.
Euro-zone	3,98	3,60	3,39	3,34	3,34	3,36	3,39	3,41	3,47

Bron: OECD.

Tabel 3.3
Wisselkoersen en goudprijs

Land	Valuta	2001		2002						Trend ¹⁾
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
		<i>euro</i>								
Courante valuta ²⁾										
Australië	Dollar	1,72	1,73	1,71	1,70	1,67	1,65	1,67	1,68	2
Canada	Dollar	1,42	1,41	1,41	1,39	1,39	1,40	1,42	1,46	12
Denemarken	Kroon	7,45	7,44	7,43	7,43	7,43	7,43	7,44	7,43	0
Engeland	Pond	0,62	0,62	0,62	0,61	0,62	0,61	0,63	0,64	6
Estland	Kroon	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	0
Hongarije	Florint	251,54	247,31	243,83	243,53	244,87	242,26	243,87	242,75	-8
Hongkong	Dollar	6,93	6,96	6,89	6,79	6,83	6,91	7,15	7,45	12
Japan	Yen	108,74	113,38	117,13	116,38	114,74	115,77	115,79	117,71	13
Nieuw-Zeeland	Dollar	2,14	2,15	2,08	2,08	2,03	2,00	2,01	1,95	-5
Noorwegen	Kroon	7,93	7,99	7,92	7,79	7,72	7,62	7,52	7,41	-7
Polen	Zloty	3,64	3,59	3,59	3,64	3,62	3,59	3,71	3,85	14
Slovenië	Tolar	220,18	219,48	219,68	222,70	223,54	224,37	225,21	225,99	4
Tsjechië	Kroon	33,30	32,53	32,05	31,81	31,44	30,32	30,56	30,31	-11
Verenigde Staten	Dollar	0,89	0,89	0,88	0,87	0,88	0,89	0,92	0,95	12
Zuid-Afrika	Rand	8,65	10,23	10,25	10,01	10,13	9,81	9,29	9,72	41
Zweden	Kroon	9,42	9,43	9,23	9,19	9,06	9,13	9,22	9,11	-1
Zwitserland	Frank	1,47	1,48	1,47	1,48	1,47	1,47	1,46	1,47	-3
Incourante valuta ³⁾										
Bahrayn	Dinar	0,41	0,41	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	25
Cyprus	Pond	0,57	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	1
Egypte	Pond	3,83	3,83	4,20	4,20	4,12	4,20	4,20	4,74	41
Filipijnen	Peso	52,47	53,75	50,13	51,28	50,13	52,49	52,49	56,50	13
IJsland	Kroon	98,38	95,40	93,38	91,06	88,86	85,74	85,74	87,80	-4
India	Ruppee	39,78	40,58	39,00	39,71	39,71	41,04	41,04	35,72	-5
Indonesië ⁴⁾	Rupiah	110,19	110,19	110,50	110,50	110,50	73,26	73,26	73,26	-34
Israël	Shekel	3,74	3,74	3,94	3,94	3,94	4,32	4,32	4,59	29
Kenia	Shilling	73,46	73,46	73,26	73,26	73,26	73,26	73,26	110,50	50
Kuwayt	Dinar	0,28	0,28	0,27	0,27	0,27	0,28	0,28	0,30	13
Malawi	Kwacha	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	0
Malaysia	Ringgit	3,29	3,34	3,22	3,26	3,26	3,36	3,36	3,65	14
Malta	Lira	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,42	5
Marokko	Dirham	10,56	10,71	10,56	10,56	10,56	10,66	10,66	10,82	7
Mexico	Peso	8,40	8,40	8,40	7,80	7,80	8,09	8,09	9,48	22
Ned. Antillen	Gulden	1,60	1,63	1,56	1,58	1,57	1,63	1,63	1,78	15
Oman	Rial	0,35	0,35	0,34	0,34	0,34	0,35	0,35	0,39	16
Pakistan	Ruppee	48,97	62,96	49,02	49,02	49,02	49,02	49,02	44,05	-10
Qatar	Riyal	3,31	3,31	3,31	3,31	3,31	3,31	3,31	3,64	15
Saudi-Arabië	Riyal	3,35	3,41	3,24	3,28	3,29	3,41	3,41	3,73	15
Singapore	Dollar	1,64	1,66	1,60	1,62	1,62	1,65	1,65	1,76	12
Sri Lanka	Ruppee	67,81	67,81	67,80	67,80	67,80	67,80	67,80	67,80	0
Thailand	Baht	39,85	41,58	39,85	39,85	38,39	39,07	39,07	32,17	-19
Tunesië	Dinar	1,35	1,35	1,35	1,35	1,35	1,36	1,36	1,40	7
Ver. Arabische Emiraten	Dirham	3,28	3,33	3,19	3,23	3,23	3,33	3,33	3,67	15
Zimbabwe	Dollar	33,33	33,33	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	84
Goud ⁵⁾		9,84	10,11	10,47	11,15	11,01	11,20	11,00	11,05	9

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Maandgemiddelden, gebaseerd op informatieve wisselkoersen zoals die door De Nederlandsche Bank dagelijks om 14.15 uur worden vastgesteld (middenkoersen).

³⁾ Informatie(midden)koersen geldend ultimo van de maand, gebaseerd op gegevens van het GWK.

⁴⁾ Notering per 1 eurocent

⁵⁾ 1 gram fijn. Laattprijs, dagelijks vastgesteld om ca. 14.00 uur; biedprijs is 0,32 euro lager; bron: Engeldhard Clal Drijfhout Edelmetaalbedrijven NV.

Kapitaalmarkt

Tabel 4.1
Rente op de kapitaalmarkt ¹⁾

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Openbare kapitaalmarkt									
<i>Effectief rendement obligatieleningen ²⁾</i>									
Aflosbare staatsleningen w.v. naar gemiddeld resterende looptijd:	4,51	4,36	4,62	4,75	4,85	5,12	5,09	5,10	4,94
2 tot 3 jaar	3,62	3,53	3,78	4,02	4,18	4,51	4,47	4,52	4,32
3 tot 4 jaar	3,94	3,88	4,23	4,34	4,44	4,73	4,67	4,68	4,50
4 tot 5 jaar	4,12	3,96	4,22	4,46	4,67	4,92	4,82	4,84	4,69
5 tot 6 jaar	4,26	4,12	4,44	4,60	4,73	5,03	4,96	4,93	4,77
6 tot 7 jaar	4,39	4,29	4,59	4,69	4,76	5,02	4,99	5,01	4,83
7 tot 8 jaar	4,58	4,46	4,73	4,85	4,89	5,15	5,12	5,15	4,99
8 tot 9 jaar	4,71	4,56	4,84	4,93	4,99	5,23	5,20	5,22	5,04
9 tot 10 jaar	4,76	4,61	4,87	4,97	5,02	5,27	5,25	5,27	5,11
10 tot 11 jaar	.	.	.	.	5,09	5,30	5,30	5,31	5,16
20 tot 21 jaar	.	.	.	5,33	5,40	5,61	5,64	5,61	5,46
21 tot 22 jaar	5,37	5,10	5,28	5,34	.	.	.	.	.
25 tot 26 jaar	.	.	.	5,30	5,35	5,57	5,60	5,58	5,44
26 tot 27 jaar	5,39	5,11	5,26	5,31	.	.	.	.	.
3 tot 5 jaar	4,03	3,92	4,23	4,40	4,55	4,83	4,75	4,76	4,59
5 tot 8 jaar	4,41	4,29	4,59	4,71	4,80	5,07	5,03	5,03	4,86
3 tot 8 jaar	4,26	4,14	4,44	4,59	4,70	4,97	4,91	4,92	4,75
Vijf langste staatsleningen ³⁾	5,00	4,78	5,01	5,09	5,15	5,39	5,38	5,38	5,23
Nieuwste 10-jarige staatslening	4,76	4,60	4,87	4,97	5,05	5,30	5,30	5,31	5,16
Eeuwigdurende staatsleningen	5,61	5,43	5,37	5,38	5,40	5,75	5,81	5,70	5,68
Gewone obligaties t.l.v. banken	4,70	4,71	4,90	5,03	5,05	5,24	5,22	5,17	5,03
Pand- en bankbrieven	4,80	4,56	4,86	4,89	5,04	5,17	5,29	5,23	5,14
Kapitaalobligaties	4,95	4,96	5,26	5,27	5,29	5,44	5,43	5,39	5,31
Onderhandse kapitaalmarkt									
<i>Hypothecaire leningen</i>									
Nieuw ingeschreven gewone hypotheek op onroerende goederen	5,64	5,44	5,28	5,29	5,32	5,38	5,46	5,54	.
Eerste hypotheek op woonhuizen (ultimo) ⁴⁾									
laagste	5,20	4,90	5,10	5,30	5,40	5,50	5,60	5,60	5,60
hoogste	5,90	5,50	5,90	6,00	6,10	6,30	6,30	6,30	6,30
<i>Onderhandse leningen ⁵⁾</i>									
Lagere overheid									
5 jaar fixe	4,26	4,16	4,49	4,62	4,72	4,98	4,98	4,98	4,82
7 jaar fixe	4,59	4,47	4,77	4,88	4,95	5,19	5,19	5,19	5,03
10 jaar fixe	4,93	4,77	5,02	5,10	5,16	5,38	5,39	5,38	5,23
12 jaar fixe	5,14	4,96	5,19	5,26	5,29	5,47	5,49	5,47	5,33
15 jaar fixe	5,26	5,05	5,24	5,29	5,34	5,54	5,56	5,54	5,39
Semi-overheid									
5 jaar fixe	4,79	4,70	5,03	5,16	5,26	5,52	5,52	5,52	5,36
7 jaar fixe	5,18	5,07	5,37	5,48	5,55	5,79	5,79	5,79	5,63
10 jaar fixe	5,61	5,47	5,72	5,80	5,86	6,08	6,09	6,08	5,93
12 jaar fixe	5,91	5,76	5,99	6,06	6,09	6,27	6,29	6,27	6,13
15 jaar fixe	6,14	5,96	6,14	6,20	6,25	6,45	6,47	6,45	6,30

¹⁾ Maand- c.q. jaargemiddelden.

²⁾ Met ingang van 14 januari 2002 gebaseerd op de slotkoersen i.p.v. de koersen tot 13.30 uur.

³⁾ Het rekenkundig gemiddelde van het effectief rendement van de vijf staatsleningen met de langste gemiddeld resterende looptijd, gewogen met het uitstaande bedrag van de lening; gemiddeld resterende looptijd in mei 2002: 14,3 jaar.

⁴⁾ Laagste en hoogste rentepercentage van gewone hypothecaire leningen, zonder overheidsgarantie van ten hoogste 75% van de executiewaarde, bij eerste afsluiting, op een nieuwbouw eengezinshuis in eigen gebruik, verstrekt door een aantal hypothecaire leningverstrekkende instellingen, w.o. hypotheekbanken, algemene en cooperatief georganiseerde banken, bij een rentevaste periode van vijf jaar.

⁵⁾ Bron: Prebon Yamane (Nederland).

Tabel 4.2
Lange rente op buitenlandse markten

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Lange rente ¹⁾									
Australië	5,21	5,61	6,01	6,01	5,95	6,32	6,10	.	.
België	4,80	4,66	4,90	4,99	5,06	5,29	5,29	5,28	.
Canada	5,66	5,55	5,72	5,69	5,69	5,93	5,93	5,87	.
Duitsland	4,60	4,50	4,70	4,90	4,90	5,20	5,20	5,20	.
Frankrijk	5,04	5,07	5,35	5,39	5,42	5,57	5,56	.	.
Italië	4,96	4,80	5,05	5,14	5,20	5,41	5,40	.	.
Japan	1,36	1,33	1,33	1,42	1,50	1,42	1,39	.	.
Nederland	4,60	4,62	4,89	4,97	5,02	5,27	5,25	5,27	5,11
Spanje	4,69	4,41	4,69	4,76	4,85	5,08	5,08	5,08	.
Verenigde Staten	5,00	5,49	5,71	5,63	5,57	6,00	5,69	5,71	.
Verenigd Koninkrijk	4,82	4,63	4,90	4,94	4,96	5,04	5,29	5,23	.
Euro-rendement ²⁾									
1 jaar	.	3,15	3,27	3,56	3,56	3,89	3,71	3,91	3,66
2 jaar	.	3,48	3,70	3,97	3,95	4,36	4,14	4,29	3,99
3 jaar	.	3,75	4,04	4,27	4,24	4,65	4,43	4,54	4,24
4 jaar	.	3,98	4,30	4,49	4,46	4,84	4,65	4,72	4,44
5 jaar	.	4,17	4,51	4,65	4,63	4,99	4,81	4,87	4,60
6 jaar	.	4,34	4,68	4,78	4,77	5,10	4,94	4,99	4,74
7 jaar	.	4,48	4,83	4,88	4,88	5,19	5,05	5,09	4,86
8 jaar	.	4,60	4,94	4,96	4,98	5,26	5,14	5,17	4,95
9 jaar	.	4,70	5,03	5,03	5,06	5,33	5,21	5,24	5,04
10 jaar	.	4,79	5,11	5,09	5,12	5,38	5,28	5,31	5,11
11 jaar	.	4,86	5,17	5,13	5,18	5,43	5,34	5,36	5,16
12 jaar	.	4,91	5,21	5,17	5,23	5,48	5,38	5,41	5,21
13 jaar	.	4,96	5,25	5,21	5,27	5,52	5,43	5,45	5,25
14 jaar	.	5,01	5,28	5,24	5,31	5,55	5,46	5,48	5,29
15 jaar	.	5,04	5,31	5,26	5,34	5,58	5,49	5,51	5,31

¹⁾ Bron: OECD.

²⁾ Bron: Eurostat.

Tabel 4.3
Emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt via EURONEXT Amsterdam

	2001		2002					
	jaar	jan.– juni	febr.	maart	april	mei	juni	jan.–juni
	<i>mln euro</i>							
Aandelenmarkt								
Openbare emissies	20 672	7 620	171	54	422	831	191	1 960
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	–	–	–	–	–	–	–	–
beleggingsfondsen	13 852	6 121	167	41	420	435	41	1 391
vastgoedfondsen	279	88	5	14	1	131	–	154
overige private sector	6 613	1 411	–	–	–	265	150	415
Onderhandse plaatsing	6 949	4 061	150	1 326	91	137	1	1 856
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	1 768	1 759	133	–	6	2	–	143
beleggingsfondsen	526	526	–	–	–	–	–	114
vastgoedfondsen	52	16	6	3	25	77	–	110
overige private sector	4 604	1 759	12	1 323	61	58	1	1 489
Totaal aandelen	27 621	11 680	322	1 380	513	968	192	3 816
Obligatiemarkt								
Uitgifte van obligaties	88 398	39 286	3 267	5 383	5 806	7 605	4 172	33 246
w.v. door:								
overheid	19 810	10 977	2 505	2 411	2 463	2 448	–	12 018
financiële instellingen	56 846	22 519	763	2 743	3 129	2 083	4 172	17 711
w.o. converteerbare obligaties	–	–	–	51	–	–	51	102
overige private sector	11 742	5 790	–	229	214	3 074	–	3 517
w.o. converteerbare obligaties	1 850	1 150	–	–	144	–	–	373
buitenland	–	–	–	–	–	–	–	–
Uitgifte van pand-, bank- en spaarbrieven	1 425	1 172	47	–	223	–	–	400
Totaal obligaties	89 823	40 458	3 314	5 383	6 029	7 605	4 172	33 646

¹⁾ Excl. beleggingsfondsen en vastgoedfondsen.

Tabel 4.4
Nominatieve opgave van openbare emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt ¹⁾

Datum van inschrijving	Debiteur	Gemiddelde looptijd	Rentetype	Koers van uitgifte	Emissie-rendement	Totaal gevraagd	Datum van storting
		<i>jaren</i>	<i>%</i>			<i>mln euro</i>	
2001							
Gewone obligaties							
14 mei	Staat der Nederlanden	3,15	4,00	97,91	4,70	2 448	17 mei
Euro-obligaties							
3 mei	Akzo Nobel	7,00	5,63	101,16	5,42	1 012	7 mei
23 mei	Essent	0,50	3,77	99,99	3,79	23	23 mei
28 mei	Rabobank Nederland	4,00	4,88	101,22	4,54	506	5 juni
12 juni	Essent	0,33	3,52	100,00	3,55	50	14 juni
12 juni	SNS Bank Nederland	10,00	5,63	100,00	.	500	14 juni
20 juni	Rabobank Nederland	3,00	4,75	100,00	.	100	24 juni
25 juni	ABN AMRO Bouwfonds Ned. Gemeenten	10,00	5,38	99,34	5,46	497	27 juni
Floating Rate Notes							
7 mei	Essent	1,00	3,52	100,00	.	20	7 mei
2 mei	ING Verzekeringen	25,00	6,38	99,11	.	991	7 mei
29 mei	Allianz Finance II	20,00	6,13	101,00	.	2 020	31 mei
14 juni	Etoile 2002-1	13,60	4,62	100,00	.	8	18 juni
14 juni	Etoile 2002-1	13,60	3,66	100,00	.	193	18 juni
25 juni	Arena 2002-1	52,00	4,58	100,00	.	6	27 juni
25 juni	Arena 2002-1	52,00	4,58	99,86	.	11	27 juni
25 juni	Arena 2002-1	52,00	4,58	100,02	.	43	27 juni
25 juni	Arena 2002-1	52,00	4,58	99,90	.	441	27 juni
25 juni	Arena 2002-1	52,00	4,58	100,00	.	605	27 juni
Concerteerbare obligaties							
22 mei	Rabo Securities	6,00	1,00	101,50	.	25	12 juni
22 mei	Rabo Securities	6,00	1,00	101,50	.	25	12 juni
Knock-in Reverse Exchangeable Securities							
27 mei	ABN AMRO Bank	2,00	10,00	102,00	.	51	7 juni
Reverse Convertible Notes							
27 mei	ING Bank	2,00	11,00	102,00	.	51	17 juni
Aandelen							
				euro			
2 mei	VNU			33,75		265	7 mei
6 mei	ABN AMRO High Income Property Fund			25,00		128	30 mei
27 mei	Robeco Private Equity			99,30		1	24 mei
27 mei	ING EuroCredit Fund			25,00		37	27 juni

¹⁾ Inclusief het deel dat eventueel in het buitenland werd geplaatst.

Effectenbeurs

Tabel 5.1
Koerswaarde en omzet van aandelen op de Euronext Amsterdam

	2001		2002						Trend ¹⁾
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
	<i>mld euro</i>								%
Koerswaarde Officiële Markt (ultimo)									
Delfstoffenwinning	114,8	121,0	122,1	126,9	133,4	125,0	127,4	119,9	-18
Industrie									
consumentengoederen	61,9	63,8	64,3	66,3	66,5	70,5	67,8	64,1	-12
kapitaalgoederen	54,8	59,1	57,8	57,2	66,4	63,7	59,9	50,6	-16
basisgoederen	20,0	20,1	20,4	20,9	21,9	20,6	20,7	19,0	-6
Bouwnijverheid en installatie	3,5	3,6	4,0	4,6	4,6	4,0	3,7	3,6	-1
Transport, opslag en communicatie	24,4	31,7	31,1	30,0	32,2	29,9	28,0	28,2	-5
Niet-financiële dienstverlening	39,8	40,7	41,2	41,3	43,9	41,2	39,1	34,9	-26
Handel	37,8	38,9	36,1	33,4	37,3	34,6	29,8	26,8	-34
Banken/financiële dienstverlening	30,1	30,1	33,3	33,2	35,8	35,8	33,8	30,0	-18
Verzekeraars	114,5	137,3	130,5	123,8	135,0	127,6	120,4	110,0	-21
Beleggingsfondsen	74,2	75,9	75,2	73,9	75,9	72,3	71,3	65,6	-17
Vastgoedfondsen	13,4	13,9	14,5	14,7	15,4	15,2	13,7	12,9	-11
Overige fondsen	18,7	18,4	19,2	19,2	18,9	19,6	19,0	17,7	-17
Totaal	608,0	654,5	649,8	645,5	687,1	660,1	634,5	583,4	-18
Koerswaarde NMAX (ultimo)	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	-66
Alle genoteerde ondernemingen	608,2	654,8	650,0	645,7	687,2	660,2	634,7	583,5	-18
Omzet van aandelen	54,9	49,3	55,7	48,5	56,6	54,6	49,9	50,6	.

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Tabel 5.2
Tien grootste stijgers en dalers op de aandelenmarkt, juni 2002 ¹⁾

	Stijging ¹⁾		Daling ¹⁾	
	%		%	
DICO International	19,1		LCI Technology	50,0
Baan Company	11,8		AINO	33,8
HES Beheer	10,0		Hagemeyer	33,6
Magnus	10,0		C/TAC	31,9
Naeff	9,7		Buhrmann	25,9
DocData	6,6		Simac Techniek	24,8
SNT Group	6,1		CMG	24,0
Kon. Nedschroef Holding	5,0		Scala Business Solutions	22,8
TPG	4,7		Tie Holding	22,5
Batenburg Beheer	3,8		Van der Hoop Effectenbank	22,0

¹⁾ De procentuele verandering van de individuele herbeleggingsindex.

Tabel 5.3
CBS-indexcijfers voor aandelen, naar bedrijfstak

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	maart	april	mei	juni	maart	april	mei	juni	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Consumentengoederenindustrie	965,3	984,2	1 003,1	943,9	971,2	1 029,3	990,6	936,5	-12
Kapitaalgoederenindustrie	607,5	614,9	593,2	492,3	641,9	615,9	576,3	486,6	-17
Basisgoederenindustrie	494,1	476,9	475,1	447,7	502,7	472,2	475,1	436,7	-6
Bouwnijverheid en installatie	541,2	555,1	545,8	526,3	541,8	563,7	524,0	515,6	6
Transport-, opslag- en communicatie	205,3	204,6	180,7	175,3	208,5	193,9	181,3	181,8	-27
Niet-financiële dienstverlening	1 145,6	1 125,9	1 043,4	955,1	1 151,9	1 081,9	1 018,9	910,0	-28
Handel	1 083,9	1 055,7	953,8	845,9	1 124,2	1 043,8	897,9	804,6	-38
Banken/financiële dienstverlening	572,6	590,9	556,5	500,2	585,1	584,5	551,5	490,6	-17
Verzekeraars	1 091,9	1 102,8	1 028,6	898,4	1 124,7	1 063,6	1 003,6	914,6	-34
Algemeen	726,8	725,7	696,1	629,4	744,6	714,6	684,9	628,4	-23
CBS-herbeleggingsindex									
Consumentengoederenindustrie	1 660,9	1 694,5	1 742,5	1 644,5	1 671,1	1 774,6	1 725,7	1 631,5	-10
Kapitaalgoederenindustrie	923,7	942,0	908,9	755,2	976,3	943,7	883,5	746,6	-16
Basisgoederenindustrie	950,9	924,5	931,4	878,9	967,3	925,3	931,4	858,0	-3
Bouwnijverheid en installatie	1 090,1	1 120,2	1 134,7	1 110,0	1 091,4	1 148,3	1 105,2	1 087,5	11
Transport-, opslag- en communicatie	349,2	348,1	308,7	299,8	354,6	331,0	310,0	311,0	-26
Niet-financiële dienstverlening	1 764,2	1 741,5	1 627,3	1 491,5	1 773,9	1 685,8	1 591,0	1 421,0	-26
Handel	1 770,8	1 726,7	1 582,7	1 410,2	1 837,5	1 710,9	1 496,7	1 341,4	-37
Banken/financiële dienstverlening	1 390,4	1 436,0	1 378,6	1 241,6	1 420,6	1 421,1	1 368,9	1 217,7	-14
Verzekeraars	2 151,9	2 182,9	2 052,8	1 809,1	2 216,6	2 121,6	2 020,9	1 841,8	-31
Algemeen	1 400,1	1 401,9	1 356,3	1 232,6	1 434,5	1 385,2	1 341,2	1 230,7	-21

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.4
Totaal rendement op aandelen ¹⁾, naar bedrijfstak

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Consumentengoederenindustrie	-12,7	-16,8	-11,5	-3,1	-0,5	2,0	5,4	-1,6	-10,0
Kapitaalgoederenindustrie	-44,5	-19,6	-14,8	-23,6	-12,0	11,0	-0,7	-4,7	-16,2
Basisgoederenindustrie	-9,5	-1,4	-4,9	2,6	3,4	17,0	11,0	2,8	-3,4
Bouwnijverheid en installatie	18,7	20,0	19,0	19,7	29,0	32,0	20,9	11,7	11,4
Transport-, opslag- en communicatie	-63,7	-49,0	-38,4	-51,1	-43,6	-30,0	-43,3	-42,2	-26,1
Niet-financiële dienstverlening	-43,7	-30,1	-31,3	-32,4	-25,4	-14,0	-19,2	-24,1	-26,4
Handel	-17,7	-14,4	-8,3	-14,0	-23,5	-13,0	-16,6	-30,4	-36,5
Banken/financiële dienstverlening	-33,3	-19,4	-19,5	-22,2	-11,1	10,0	1,2	-5,1	-13,6
Verzekeraars	-32,4	-29,5	-27,6	-27,3	-26,2	-14,0	-23,6	-23,0	-31,4
Alle aandelen, excl. beleggingsfondsen	-30,7	-23,7	-19,2	-20,8	-16,4	-5,0	-13,1	-16,7	-21,1

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.5
CBS-indexcijfers voor aandelen van beleggings- en vastgoedfondsen

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	maart	april	mei	juni	maart	april	mei	juni	
CBS/MoneyView-koersindex voor beleggingsfondsen	<i>ultimo 1993=100</i>								%
Algemeen	154,5	151,3	145,4	136,1	155,3	147,3	143,4	132,7	-22
Aandelenfondsen	203,7	197,9	187,3	169,6	205,4	190,4	183,4	163,2	-30
beleggingen in Nederland	286,0	286,0	275,5	249,1	291,4	280,8	270,3	242,8	-25
beleggingen in Europa	263,1	258,8	247,1	221,7	265,8	250,5	239,7	214,6	-27
beleggingen in het Verre Oosten	86,7	86,9	86,0	79,5	87,6	86,4	84,5	75,7	-16
beleggingen in Noord-Amerika	296,7	285,5	267,5	243,1	296,0	270,4	261,3	230,1	-29
beleggingen wereldwijd	205,1	196,9	184,5	166,6	206,4	187,9	180,8	159,5	-33
Obligatiefondsen	131,7	131,2	129,9	129,2	131,3	130,7	129,8	128,8	-3
gewone obligatiefondsen	101,7	101,0	99,5	98,6	101,4	100,2	99,3	98,4	-4
fictief-rendement obligatiefondsen	162,6	162,6	162,0	161,9	162,1	162,9	162,3	161,5	-2
Geldmarktfondsen	120,9	118,5	117,1	117,3	121,0	117,2	117,2	117,4	-1
Gemengde fondsen	142,2	140,7	136,9	131,2	142,7	138,1	135,9	129,0	-13
CBS/SBV-koersindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	102,7	103,7	103,0	99,8	104,2	102,8	103,8	97,7	-1
Direct	100,8	101,5	100,8	97,5	102,3	100,6	101,7	95,7	0
Nederland	122,0	121,8	118,7	116,1	124,6	118,0	119,5	114,3	-2
wereldwijd	97,6	98,4	98,1	94,8	98,8	98,0	99,2	92,8	0
Indirect	149,2	153,2	154,8	150,2	150,5	153,3	154,4	145,8	-5
CBS/MoneyView-herbeleggingsindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	170,8	167,6	162,0	152,1	171,6	163,9	159,9	148,5	-21
Aandelenfondsen	226,1	219,8	208,9	189,5	227,9	212,3	204,6	182,5	-29
beleggingen in Nederland	310,5	310,8	299,9	273,1	316,4	305,6	294,4	267,0	-24
beleggingen in Europa	280,9	276,4	264,2	237,7	283,8	267,8	256,4	230,3	-27
beleggingen in het Verre Oosten	93,1	93,3	92,3	85,8	94,0	92,8	90,7	81,9	-15
beleggingen in Noord-Amerika	310,6	298,9	280,1	254,8	309,9	283,1	273,8	241,1	-29
beleggingen wereldwijd	230,3	221,3	208,7	188,6	231,8	212,4	204,6	180,6	-33
Obligatiefondsen	144,6	144,6	144,2	144,1	144,2	144,9	144,4	143,9	-1
gewone obligatiefondsen	144,3	144,3	143,9	143,8	143,8	144,5	144,1	143,8	1
fictief-rendement obligatiefondsen	162,6	162,6	162,0	162,0	162,1	162,9	162,3	161,6	-2
Geldmarktfondsen	125,4	125,8	126,1	126,5	125,5	126,1	126,4	126,6	3
Gemengde fondsen	176,4	175,2	172,1	165,7	177,0	173,1	171,3	163,0	-11
CBS/SBV-herbeleggingsindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	170,0	173,9	181,0	176,4	172,4	176,1	183,5	172,8	10
Direct	171,4	175,3	183,2	178,5	173,9	177,7	186,1	175,2	11
Nederland	203,9	209,0	211,1	206,5	208,3	209,5	212,5	203,3	6
wereldwijd	166,9	170,7	179,8	175,1	169,1	173,4	183,2	171,6	12
Indirect	186,7	191,7	194,0	188,5	188,2	192,1	193,5	183,1	-1

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.6
Totaal rendement ¹⁾ van beleggings- en vastgoedfondsen

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Beleggingsfondsen									
Algemeen	-29,4	-25,8	-17,8	-14,2	-16,7	-11,8	-5,0	-16,8	-20,9
Aandelenfondsen	-40,8	-36,6	-25,8	-20,9	-23,8	-17,2	-7,1	-23,5	-29,3
beleggingen in Nederland	-31,2	-31,3	-25,5	-21,5	-22,0	-18,9	-7,8	-19,1	-23,6
beleggingen in Europa	-38,5	-35,4	-25,2	-22,7	-24,5	-18,7	-9,1	-22,8	-26,5
beleggingen in het Verre Oosten	-38,5	-33,7	-23,9	-15,3	-16,3	-11,9	-1,3	-9,2	-14,9
beleggingen in Noord-Amerika	-35,0	-31,9	-19,1	-11,2	-13,8	-6,0	0,8	-20,3	-29,1
beleggingen wereldwijd	-43,4	-38,4	-26,8	-21,4	-25,3	-17,5	-7,2	-26,0	-32,7
Obligatiefondsen	4,8	5,9	4,9	4,6	2,9	2,5	1,1	0,8	-0,6
gewone obligatiefondsen	5,3	7,5	6,3	5,5	3,6	2,9	1,7	1,6	0,6
fictief-rendement obligatiefondsen	4,0	3,6	2,7	3,3	2,1	1,8	0,1	-0,1	-1,9
Geldmarktfondsen	3,9	4,2	4,0	4,0	3,8	3,6	3,5	3,4	3,3
Gemengde fondsen	-13,0	-10,4	-7,2	-5,6	-6,8	-4,6	-1,4	-7,7	-10,9
Vastgoedfondsen									
Algemeen	3,0	3,0	4,5	10,3	7,3	8,3	15,9	16,4	9,6
Direct	4,1	4,0	5,2	11,6	8,1	9,2	16,8	17,9	11,1
Nederland	1,3	4,1	2,8	6,4	2,8	4,0	10,7	8,2	5,7
wereldwijd	5,0	3,9	5,8	13,2	9,5	10,4	18,4	20,4	12,3
Indirect	-5,6	-5,1	-1,5	1,1	2,4	2,4	8,5	5,3	-1,0

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.7
Indexcijfers voor aandelen, bijzondere selecties

	Basis	2001		2002						Trend ¹⁾
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
Koersindex										
%										
AEX-index ²⁾	2-1-1983=45,38	460,3	492,7	500,9	494,9	531,2	511,3	484,6	439,7	-23
CBS/NIB-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	264,2	273,3	291,5	290,9	304,6	300,9	286,1	265,4	-19
Amsterdam Midkap-index ²⁾	2-1-1983=45,38	413,5	445,0	483,2	488,3	527,8	519,1	494,3	455,5	-15
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	260,5	309,9	323,1	312,9	355,8	329,0	305,7	265,3	-26
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	279,2	323,8	339,5	331,1	376,5	326,6	275,2	228,5	-48
FTSE Eurotop-100 index ²⁾	29-12-1989=1006,01	2 680,6	2 775,7	2 790,1	2 764,2	2 868,4	2 740,5	2 622,9	2 376,7	-25
Herbeleggingsindex										
CBS/NIB-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	314,6	325,3	347,6	346,9	363,8	361,6	347,2	322,9	-17
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	299,7	356,6	371,8	360,0	409,6	380,9	353,9	307,2	-26
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	303,4	351,9	368,9	359,8	409,7	355,7	300,0	249,0	-47

1) De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

2) Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.8
Indexcijfers van aandelen op buitenlandse markten

	2001			2002				
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>1995=100</i>								
Australië	159	163	167	169	167	167	164	.
België	181	188	189	194	195	196	201	.
Canada	155	168	173	173	172	177	173	.
Duitsland	164	176	179	183	176	188	184	176
Frankrijk	220	235	237	237	230	244	242	235
Italië	217	226	229	230	223	238	240	.
Japan	78	76	74	72	70	79	78	.
Nederland	225	237	236	238	236	249	249	239
Spanje	254	276	281	271	267	281	280	276
Verenigde Staten	191	197	200	200	196	206	202	198
Verenigd Koninkrijk	133	138	137	137	135	140	138	.
Euro-zone	218	233	236	236	228	242	238	.

Bron: OECD.

Tabel 5.9
Open interest in contracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets, ultimo

	2001					2002			
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april
<i>x 1 000</i>									
Opties									
Aandelenopties	15 154	15 657	13 046	14 279	14 362	13 682	14 629	15 257	13 971
Indexopties	781	927	737	814	891	848	946	1 021	891
Obligatieopties	5	5	1	1	1	0	0	0	0
Warrants	203	196	195	194	192	191	190	189	188
Valutaopties	15	13	14	15	13	14	14	12	12
Totaal opties	16 157	16 798	13 992	15 303	15 459	14 735	15 779	16 479	15 062
Futures									
Indexfutures	41	48	44	48	41	41	43	44	45
Stockfutures	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Valutafutures	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal futures	42	48	45	48	42	42	44	45	46

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.10
Omzet in opties op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2001				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	jan.–april
<i>x 1 000</i>									
Aandelenopties	5 230	6 543	5 280	3 086	5 407	3 741	3 913	4 239	17 300
Indexopties	859	853	651	473	733	611	679	613	2 636
Obligatieopties	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Warrants	8	1	1	1	2	1	1	1	5
Valutaopties	5	3	8	4	6	2	3	1	12
Totaal	6 102	7 402	5 940	3 564	6 148	4 355	4 597	4 853	19 954
<i>mln euro</i>									
Aandelenopties	3 024	3 287	2 402	1 359	2 389	1 551	1 787	1 693	7 420
Indexopties	3 756	2 135	1 023	1	1 503	719	784	655	3 661
Obligatieopties	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Warrants	3	2	1	1	1	1	1	1	4
Valutaopties	6	1	3	2	2	1	1	0	4
Totaal	6 789	5 425	3 429	1 363	3 895	2 272	2 573	2 349	11 089

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.11
Omzet van futurecontracten op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2001				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	jan.–april
<i>x 1 000</i>									
Indexfutures	408	394	317	214	319	262	282	286	1 149
Stockfutures	1	1	1	1	1	2	8	3	14
Valutafutures	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Totaal	410	395	318	216	320	264	291	290	1 164

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.12
Uitgeoefende optierechten op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2001				2002				
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	jan.–april
<i>x 1 000</i>									
Aandelenopties	631	976	220	281	603	125	262	706	1 697
Indexopties	28	106	19	15	35	10	18	46	108
Obligatieopties	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Warrants	7	2	0	1	1	2	0	0	4
Valutaopties	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Totaal	667	1 086	240	298	640	138	280	752	1 810
<i>mln euro</i>									
Aandelenopties	1 649	2 672	525	746	1 615	356	707	1 799	4 477
Indexopties	1 339	5 275	889	728	1 775	490	870	2 331	5 466
Obligatieopties	0	11	3	0	1	0	0	0	1
Warrants	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaopties	12	3	1	6	2	2	4	1	9
Totaal	3 000	7 961	1 418	1 480	3 393	848	1 582	4 131	9 953

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.13
Nominale waarde en omzet obligaties op EURONEXT Amsterdam

	2001		2002				Trend ¹⁾	
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei		juni
Nominale waarde (ultimo)	<i>mld euro</i>							<i>%</i>
Overheid	171,9	174,1	161,3	163,8	165,8	168,3	167,1	-1
Financiële instellingen	144,4	144,8	144,4	145,2	146,6	148,8	150,2	26
Overige private sektor	35,2	21,7	35,0	35,2	35,1	37,8	34,1	3
Totaal	351,5	354,2	340,8	344,2	347,4	354,9	351,4	9
Totaal omzet obligaties ²⁾	2,5	10,6	11,2	10,3	65,4	15,0	10,1	.

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van obligaties op EURONEXT Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.14
CBS-indexcijfers voor obligaties

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2002				2002				
	maart	april	mei	juni	maart	april	mei	juni	
CBS-koersindex	<i>ultimo 1983=100</i>								<i>%</i>
Kort (3 tot 5 jaar)	113,9	114,2	114,2	114,9	113,7	114,6	114,6	115,3	1
Middellang (5 tot 8 jaar)	121,7	122,0	121,9	123,1	121,4	122,4	122,1	123,8	1
Lang (8 tot 10 jaar)	125,4	125,6	125,5	127,0	125,0	126,0	125,7	127,7	1
CBS-herbeleggingsindex									
<i>Staatsleningen</i>									
algemeen	377,4	379,0	380,4	384,7	376,8	380,8	381,5	387,0	6
vaste looptijd	375,0	376,7	378,0	382,3	374,4	378,4	379,1	384,6	6
looptijd 0 tot 3 jaar	331,7	333,0	333,9	335,8	331,6	334,0	334,5	336,8	5
looptijd 3 tot 5 jaar	357,1	359,1	360,2	364,0	356,6	360,9	361,1	366,0	6
looptijd 5 tot 8 jaar	389,9	392,2	393,5	398,9	389,1	394,4	394,8	401,5	6
looptijd 8 jaar en langer	404,7	406,2	408,3	415,6	403,4	408,6	409,8	419,8	8
<i>Financiële instellingen</i>									
gewone obligaties	363,3	364,3	366,1	369,2	362,8	366,0	367,1	371,0	6
achtergestelde obligaties	444,5	447,3	449,8	455,1	443,9	450,0	451,9	457,0	7
<i>Algemeen</i>	377,4	379,1	380,6	384,5	377,0	380,9	381,7	386,6	6
Converteerbare obligaties	<i>ultimo 1993=100</i>								
CBS-koersindex converteerbare obligaties	299,5	297,4	286,9	277,8	290,1	294,0	283,1	278,2	-13

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.15
Totaal rendement op obligaties ¹⁾

	2001			2002					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Staatsleningen									
algemeen	10,17	9,68	5,32	5,15	4,82	3,18	5,05	5,36	6,06
vaste looptijd	10,15	9,66	5,30	5,18	4,83	3,17	5,05	5,33	6,07
looptijd 0 tot 3 jaar	7,27	7,31	5,42	4,91	4,89	4,08	4,87	4,43	4,66
looptijd 3 tot 5 jaar	10,38	9,81	5,79	5,14	5,20	3,45	5,31	5,06	5,66
looptijd 5 tot 8 jaar	12,31	11,22	5,44	5,05	4,82	2,66	5,12	5,42	6,22
looptijd 8 jaar en langer	12,67	11,89	4,88	5,74	4,56	2,20	5,20	6,75	8,28
Financiële instellingen									
gewone obligaties	11,49	11,34	7,39	6,16	5,98	4,46	5,78	5,98	6,18
achtergestelde obligaties	12,63	12,30	7,71	6,53	6,60	4,72	6,69	6,88	7,08
Alle obligaties	10,15	10,04	6,01	5,51	5,26	3,74	5,45	5,65	6,24

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.16
Beurswaarde van obligaties in de CBS-herbeleggingsindex

	2001				2002				Trend ¹⁾
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
	<i>mld euro</i>								%
Staatsleningen									
algemeen	187	186	184	169	167	170	177	178	-1
vaste looptijd	187	186	184	169	167	170	177	178	-1
looptijd 0 tot 3 jaar	70	70	69	53	65	66	65	65	0
looptijd 3 tot 5 jaar	29	29	28	43	30	30	38	37	3
looptijd 5 tot 8 jaar	41	40	40	24	24	25	25	26	-9
looptijd 8 jaar en langer	48	47	46	48	48	49	49	51	1
Financiële instellingen									
gewone obligaties	70	70	69	69	68	68	68	70	13
achtergestelde obligaties	11	11	12	12	12	12	12	12	10
Alle obligaties	290	287	285	270	267	270	278	281	1

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Vastgoed

Tabel 6.1
Particuliere woningtransacties, 2002 ¹⁾

	Aantal				Gemiddelde koopsom per akte			
	eengezinswoningen		appartementen		eengezinswoningen		appartementen	
	april	mei	april	mei	april	mei	april	mei
	<i>1 000 euro</i>							
Groningen								
Oost-Groningen	125	147	7	14	134	137	94	126
Delfzijl e.o.	37	41	3	1	121	142	93	x
overig Groningen	268	296	98	126	150	157	113	115
totaal	430	484	108	141	143	150	111	117
Friesland								
Noord-Friesland	294	374	29	41	139	152	103	105
Zuidwest-Friesland	80	87	8	7	190	174	101	102
Zuidoost-Friesland	182	201	17	13	176	181	103	92
totaal	556	662	54	61	159	164	103	102
Drenthe								
Noord-Drenthe	156	179	27	22	174	179	126	105
Zuidoost-Drenthe	134	158	12	15	160	165	106	129
Zuidwest-Drenthe	101	142	20	23	187	180	97	112
totaal	391	479	59	60	173	174	112	114
Overijssel								
Noord-Overijssel	289	328	29	30	178	188	133	128
Zuidwest-Overijssel	129	151	25	28	185	216	111	129
Twente	397	564	55	64	179	181	122	101
totaal	815	1 043	109	122	183	180	122	114
Gelderland								
Veluwe	396	517	91	97	264	258	149	139
Achterhoek	245	324	30	30	212	199	137	161
Arnhem/Nijmegen	396	548	170	194	216	236	140	143
Zuidwest-Gelderland	139	198	10	10	241	240	175	153
totaal	1 176	1 587	301	331	234	236	143	144
Utrecht	783	939	301	393	265	263	162	151
Noord-Holland								
Kop van Noord-Holland	273	362	48	43	190	195	165	136
Alkmaar e.o.	190	220	43	50	226	219	145	161
IJmond	102	127	48	59	237	222	162	138
Agglomeratie Haarlem	142	176	111	131	340	307	168	167
Zaanstreek	135	134	54	51	189	183	110	115
Groot-Amsterdam	362	407	445	550	268	267	227	223
Het Gooi en Vechtstreek	184	267	65	71	346	342	170	166
totaal	1 388	1 693	814	955	255	251	195	193
Zuid-Holland								
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	228	267	143	174	267	297	166	162
Agglomeratie 's-Gravenhage	240	283	696	844	327	329	138	133
Delft en Westland	129	136	60	65	239	252	153	153
Oost-Zuid-Holland	211	272	65	54	238	229	142	141
Groot-Rijnmond	698	831	637	717	209	207	117	114
Zuidoost-Zuid-Holland	271	308	79	72	185	190	130	139
totaal	1 777	2 097	1 680	1 926	234	238	133	130
Zeeland								
Zeeuwsch-Vlaanderen	108	110	8	5	120	124	119	98
Overig Zeeland	201	250	20	24	152	162	121	139
totaal	309	360	28	29	141	151	121	132
Noord-Brabant								
West-Noord-Brabant	526	580	82	102	198	208	157	146
Midden-Noord-Brabant	329	435	35	46	215	213	142	155
Noordoost-Noord-Brabant	373	513	74	106	266	255	173	196
Zuidoost-Noord-Brabant	580	641	98	112	251	244	165	146
totaal	1 808	2 169	289	366	232	231	162	162
Limburg								
Noord-Limburg	186	206	41	45	176	182	109	104
Midden-Limburg	171	197	18	20	195	193	116	114
Zuid-Limburg	408	504	95	122	168	179	110	111
totaal	765	907	154	187	176	183	111	110
Flevoland	415	542	34	36	178	180	147	143
Totaal	10 613	12 962	3 931	4 607	216	218	148	146

Bron: Kadaster

¹⁾ Bestaande eengezinswoningen en bestaande en nieuwe appartementen (maximaal 2 objecten per transactie.)

Tabel 6.2
Vastgoedtransacties

	2000	2001	2002		2002				jan.–mei
	jan.–dec..	dec.	jan.–dec..	jan.	febr.	maart	april	mei	
Aantal transacties									
Particuliere woningtransacties ¹⁾									
Eengezinswoningen	141 815	16 514	145 425	8 426	10 299	13 527	10 613	12 962	55 827
Appartementen	47 546	5 661	50 312	3 465	3 866	4 794	3 931	4 607	20 663
Overige transacties									
Eengezinswoningen w.v. naar verkrijger	10 948	1 162	9 850	579	565	632	566	603	2 933
particulieren	6 414	584	5 444	281	301	261	262	268	1 373
niet-particulieren	4 534	578	4 406	298	264	371	304	335	1 560
Appartementen w.v. naar verkrijger	10 647	908	8 901	481	520	477	445	484	2 406
particulieren	8 268	630	6 739	322	385	336	297	304	1 644
niet-particulieren	2 379	278	2 162	159	135	141	148	180	762
Overige woningen w.v. naar verkrijger	7 593	1 086	7 879	493	436	513	513	582	2 537
particulieren	973								
niet-particulieren	5 542	913	6 565	414	359	437	419	499	2 128
	1 078	173	1 314	79	77	76	94	83	409
Bouwt terreinen w.v. naar verkrijger	46 690	3 813	34 571	2 199	2 684	3 164	3 364	3 518	14 929
particulieren	40 949	3 135	29 661	1 931	2 365	2 744	2 993	3 141	13 174
niet-particulieren	5 741	678	4 910	268	319	420	371	377	1 755
Bedrijfsmatig object w.v. naar verkrijger	13 189	1 786	12 146	893	826	923	830	823	4 273
particulieren	6 389	778	5 879	419	372	463	418	396	2 068
niet-particulieren	6 809	1 008	6 267	474	454	460	412	427	2 205
Agrarisch object w.v. naar verkrijger	14 047	1 650	11 444	743	770	976	915	942	4 346
particulieren	10 044	1 208	7 813	520	535	658	653	669	3 035
niet-particulieren	4 003	442	3 631	223	235	318	262	273	1 311
Meerdere soorten objecten w.v. naar verkrijger	17 701	2 286	17 266	1 244	1 114	1 402	1 244	1 388	6 380
particulieren	14 501	1 726	13 856	1 014	904	1 171	992	1 152	5 233
niet-particulieren	3 582	560	3 410	230	210	231	252	236	1 147
Transacties niet eerder genoemd	27 070	2 091	16 936	1 052	1 229	1 365	1 344	1 302	6 291
Totaal	331 933	36 957	314 730	19 575	22 309	27 773	23 765	27 211	120 585
Totale koopsom									
	<i>mln euro</i>								
Particuliere woningtransacties ¹⁾									
Eengezinswoningen	26 683	3 447	29 909	1 787	2 183	2 918	2 288	2 825	12 002
Appartementen	5 894	807	6 963	509	553	696	584	674	3 015
Overige transacties									
Eengezinswoningen w.v. naar verkrijger	3 573	510	3 063	225	2 624	199	152	255	1 779
particulieren	1 167	137	1 164	62	70	62	58	62	314
niet-particulieren	2 406	373	1 899	163	2 553	138	94	193	1 466
Appartementen w.v. naar verkrijger	2 272	367	2 326	106	231	104	86	245	632
particulieren	1 264	108	1 135	60	67	60	51	55	292
niet-particulieren	1 008	259	1 191	46	164	44	35	190	339
Overige woningen w.v. naar verkrijger	2 085	423	2 160	162	113	129	123	136	662
particulieren	1 179	153	1 237	95	75	95	85	110	459
niet-particulieren	1 281	270	923	68	38	34	38	26	203
Bouwt terreinen w.v. naar verkrijger	7 962	979	6 826	424	440	493	538	563	2 459
particulieren	4 688	348	3 867	203	214	244	261	283	1 205
niet-particulieren	3 275	631	2 959	221	226	250	277	280	1 254
Bedrijfsmatig object w.v. naar verkrijger	11 012	1 761	10 922	848	11 398	1 123	756	479	6 218
particulieren	1 675	250	1 722	148	119	132	124	129	652
niet-particulieren	9 338	1 511	9 200	700	11 279	991	632	350	5 567
Agrarisch object w.v. naar verkrijger	2 454	327	2 038	121	129	158	150	150	707
particulieren	1 173	156	879	60	52	67	71	67	318
niet-particulieren	1 280	171	1 158	60	77	90	79	82	389
Meerdere soorten objecten w.v. naar verkrijger	12 541	1 965	11 491	619	5 231	1 185	1 475	673	5 816
particulieren	3 533	483	3 686	262	230	529	264	308	1 592
niet-particulieren	9 008	1 482	7 805	357	5 001	656	1 211	365	4 224
Transacties niet eerder genoemd	3 421	346	2 305	106	248	147	310	90	761
Totaal	77 903	10 932	78 002	4 907	23 149	7 152	6 460	6 089	34 052

Bron: Kadaster.

¹⁾ Bestaande eengezinswoningen en bestaande en nieuwe appartementen (maximaal 2 objecten per transactie).

Tabel 6.3
Totale koopsom vastgoedtransacties, 2002

	Mei								totaal
	eengezins- woningen	apparte- menten	overige woningen	bedrijfs- matig	agrarisch	bouw- terrein	meerdere soorten	overig	
	<i>mln euro</i>								
Groningen									
Oost-Groningen	20	2	2	3	2	3	5	0	38
Delfzijl e.o.	6	0	1	1	1	1	3	0	12
overig Groningen	47	14	20	19	3	9	12	1	126
totaal	73	16	23	23	6	12	21	2	176
Friesland									
Noord-Friesland	57	4	7	4	13	3	15	2	104
Zuidwest-Friesland	15	1	2	5	3	1	1	0	29
Zuidoost-Friesland	36	1	5	2	6	3	23	0	77
totaal	108	6	14	11	21	8	40	2	210
Drenthe									
Noord-Drenthe	32	2	5	4	3	13	4	2	66
Zuidoost-Drenthe	26	2	5	4	5	4	5	1	51
Zuidwest-Drenthe	26	3	3	5	1	1	4	0	43
totaal	84	7	12	12	10	19	13	3	160
Overijssel									
Noord-Overijssel	62	4	29	12	6	5	11	2	130
Zuidwest-Overijssel	33	4	2	11	1	4	3	0	59
Twente	102	6	10	22	6	14	34	3	197
totaal	196	14	41	46	14	23	49	4	386
Gelderland									
Veluwe	133	14	14	14	8	19	28	4	234
Achterhoek	64	5	24	3	2	8	11	2	120
Arnhem/Nijmegen	129	28	21	17	6	10	43	5	259
Zuidwest-Gelderland	47	2	5	7	4	2	9	1	77
totaal	374	48	64	41	20	40	91	12	690
Utrecht	243	59	41	15	13	36	31	9	447
Noord-Holland									
Kop van Noord-Holland	71	6	10	9	9	8	13	2	127
Alkmaar e.o.	48	8	6	11	1	13	9	1	97
IJmond	28	8	1	6	0	5	10	1	60
Agglomeratie Haarlem	54	22	4	11	0	3	12	1	107
Zaanstreek	24	6	4	10	0	2	5	0	51
Groot-Amsterdam	109	123	102	24	5	141	62	4	569
Het Gooi en Vechtstreek	91	12	13	12	0	1	25	6	160
totaal	425	184	140	82	15	173	135	16	1 170
Zuid-Holland									
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	79	28	6	11	2	10	24	3	164
Agglomeratie 's-Gravenhage	93	112	91	38	0	27	46	2	409
Delft en Westland	34	10	4	4	2	24	8	0	86
Oost-Zuid-Holland	62	8	7	7	5	20	6	1	117
Groot-Rijnmond	172	82	57	56	7	38	35	15	463
Zuidoost-Zuid-Holland	62	10	11	20	1	10	8	3	125
totaal	503	251	176	135	17	129	126	26	1 363
Zeeland									
Zeeuwsch-Vlaanderen	14	0	2	1	2	2	2	0	22
Overig Zeeland	41	3	9	8	1	10	5	1	78
totaal	54	4	12	9	3	11	7	1	101
Noord-Brabant									
West-Noord-Brabant	121	15	22	21	3	32	28	1	244
Midden-Noord-Brabant	93	7	7	12	4	8	18	0	149
Noordoost-Noord-Brabant	131	21	15	9	4	13	23	4	220
Zuidoost-Noord-Brabant	156	16	27	22	3	20	25	5	274
totaal	501	59	72	64	13	74	94	10	887
Limburg									
Noord-Limburg	37	5	18	11	2	7	9	0	89
Midden-Limburg	38	2	3	4	3	4	5	0	59
Zuid-Limburg	90	14	11	22	2	12	18	2	170
totaal	166	21	32	37	7	22	31	3	318
Flevoland	98	5	10	2	6	16	24	1	162
Gespreide ligging	0	0	1	4	4	0	11	0	20
Totaal	2 825	674	636	479	150	563	673	90	6 089

Bron: Kadaster.

Verzekeraars en pensioenfondsen

Tabel 7.1
Nieuwe individuele levensverzekeringen

	Aantal polissen				Verzekerd kapitaal			
	2002				2002			
	maart	april	mei	jan.–mei	maart	april	mei	jan.–mei
Periodieke premiebetaling	<i>x 1 000</i>				<i>mln euro</i>			
Verzekeringen in geld								
hypotheek	4,0	4,1	5,1	21,0	397,4	386,3	490,7	1 983,7
pensioen uitgesteld	1,3	1,6	1,2	5,6	241,8	297,0	280,4	1 197,3
lijfrente uitgesteld	1,6	1,5	1,2	7,3	74,7	63,0	67,6	325,3
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
levenslang bij overlijden	25,6	31,6	29,6	136,6	100,0	148,4	133,4	587,0
spaarverzekering	1,7	2,1	1,7	9,0	45,0	54,8	44,3	239,9
risicoverzekering	11,2	12,4	13,7	59,3	656,9	685,0	764,4	3 319,4
overige verzekeringen	0,3	0,3	0,3	1,5	6,6	6,3	7,7	36,3
totaal	45,6	53,5	52,9	240,4	1 522,6	1 640,8	1 788,5	7 688,9
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	10,3	9,5	11,6	52,5	1 036,4	1 060,3	1 178,1	5 258,2
pensioen uitgesteld	2,8	3,8	4,0	18,4	272,6	298,5	317,3	1 427,5
lijfrente uitgesteld	13,4	11,9	11,5	67,3	557,8	335,2	299,9	2 310,4
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	13,8	17,8	15,2	80,2	217,6	266,8	295,6	1 355,5
risicoverzekering	0,4	0,4	0,2	1,3	38,4	30,6	16,0	116,0
overige verzekeringen	1,4	1,9	1,9	9,1	14,9	19,9	27,2	99,5
totaal	42,2	45,2	44,4	228,9	2 137,7	2 011,3	2 134,1	10 567,0
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek	0,1	0,0	0,0	0,1	28,8	0,4	0,6	30,2
pensioen uitgesteld	0,1	0,2	0,2	1,0	12,5	17,3	14,2	90,5
lijfrente uitgesteld	4,1	2,9	2,7	25,0	148,0	107,0	108,1	682,1
direct ingaande rente	5,5	4,8	4,8	27,8	458,2	342,6	391,1	2 171,1
levenslang bij overlijden	0,5	0,5	0,6	3,0	1,8	2,5	2,0	10,5
spaarverzekering	0,3	0,2	0,3	3,6	20,8	10,9	11,7	70,7
risicoverzekering	1,4	1,0	1,3	6,9	79,6	70,2	83,4	383,7
overige verzekeringen	0,1	0,3	0,0	0,5	1,1	3,0	0,4	7,1
totaal	12,1	9,9	9,8	68,1	750,9	553,7	611,6	3 446,1
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	0,1	0,1	0,1	0,3	4,3	5,2	7,8	30,9
pensioen uitgesteld	0,2	0,1	0,1	0,8	7,7	9,1	11,7	36,5
lijfrente uitgesteld	3,5	2,9	2,5	21,2	92,5	47,9	49,8	363,5
direct ingaande rente	0,3	0,3	0,2	1,5	64,3	46,3	40,7	265,6
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	0,4	0,4	0,3	1,9	9,6	8,4	8,5	41,5
risicoverzekering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,4
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	1,0
totaal	4,5	3,8	3,2	25,9	178,9	117,0	118,7	739,4
Totale individuele productie	104,4	112,4	110,3	563,3	4 590,0	4 322,9	4 652,9	22 441,3

Tabel 7.2
Nieuwe individuele levensverzekeringen, premie-inkomsten

	Premie periodiek				Premie ineens			
	2002				2002			
	maart	april	mei	jan.–mei	maart	april	mei	jan.–mei
Periodieke premiebetaling	<i>mln euro</i>							
Verzekeringen in geld								
hypotheek	5,5	5,6	7,4	29,5	3,8	4,3	7,2	21,9
pensioen uitgesteld	6,2	7,0	6,3	29,1	2,1	4,9	7,5	23,2
lijfrente uitgesteld	2,3	1,9	1,9	10,5	1,5	0,5	1,1	5,8
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	2,6	3,7	3,3	14,4	0,1	0,1	0,1	0,2
spaarverzekering	1,9	2,1	1,8	9,5	2,1	1,0	0,3	5,1
risicoverzekering	3,4	3,0	3,2	14,8	0,1	0,0	0,0	0,2
overige verzekeringen	0,2	0,2	0,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal	22,2	23,5	24,1	108,8	9,7	10,8	16,3	56,5
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	21,9	21,1	24,1	105,4	15,2	14,1	13,7	69,9
pensioen uitgesteld	7,5	9,3	9,3	42,1	4,3	4,5	5,7	24,9
lijfrente uitgesteld	17,7	15,0	14,0	86,9	4,6	5,1	4,8	30,2
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	15,1	18,0	17,9	85,3	12,9	11,4	12,0	61,9
risicoverzekering	0,6	0,4	0,1	1,6	0,2	0,0	0,0	0,4
overige verzekeringen	1,3	1,6	1,7	7,4	1,3	1,4	2,0	6,7
totaal	64,0	65,4	67,2	328,8	38,5	36,5	38,2	194,0
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek					7,8	0,0	0,0	7,9
pensioen uitgesteld					8,6	12,0	9,3	59,8
lijfrente uitgesteld					95,5	62,1	62,4	447,6
direct ingaande rente					237,9	192,6	235,2	1 181,7
levenslang bij overlijden					2,1	2,2	2,2	11,0
spaarverzekering					11,4	5,5	4,2	38,7
risicoverzekering					1,1	4,4	3,5	11,6
overige verzekeringen					1,3	1,6	0,2	5,8
totaal					365,6	280,4	317,0	1 764,0
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek					2,0	2,0	2,5	11,1
pensioen uitgesteld					5,8	4,1	5,1	21,2
lijfrente uitgesteld					53,9	38,8	34,9	253,4
direct ingaande rente					17,2	14,1	10,6	80,8
levenslang bij overlijden					0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering					9,7	9,6	8,9	49,0
risicoverzekering					0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen					0,3	0,5	0,3	2,3
totaal					89,0	69,0	62,3	417,9
Totale individuele productie	86,2	88,9	91,2	437,6	502,7	396,8	433,7	2 432,4

Tabel 7.3
Nieuw spaarkasinschrijvingen

	Spaarkasovereenkomst				Verzekeringsovereenkomst			
	2002				2002			
	maart	april	mei	jan.–mei	maart	april	mei	jan.–mei
	<i>x 1 000</i>							
Aantal contracten								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	1,7	1,2	1,2	5,9	1,7	1,2	1,2	5,9
Ongeclausuleerd	2,4	3,6	2,3	14,8	2,4	3,6	2,3	14,8
Totaal	4,1	4,9	3,6	20,7	4,1	4,9	3,6	20,7
	<i>mln euro</i>							
Ingeschreven bedrag								
Hypotheek	0,3	0,0	0,1	0,6				
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,1				
Lijfrente uitgesteld	75,4	58,0	56,5	262,0				
Ongeclausuleerd	34,3	42,5	30,7	203,3				
Totaal	109,9	100,5	87,3	466,0				
Storting/premie periodiek								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	1,3	1,0	0,9	4,5	0,2	0,2	0,2	0,8
Ongeclausuleerd	1,5	2,1	1,4	9,1	0,2	0,2	0,2	0,9
Totaal	2,8	3,1	2,4	13,6	0,4	0,4	0,3	1,7
Storting/premie ineens								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,3	0,1	0,1	1,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Ongeclausuleerd	0,4	0,4	0,6	2,5	0,1	0,1	0,1	0,3
Totaal	0,7	0,5	0,6	3,8	0,1	0,1	0,1	0,5

Tabel 7.4
Rendementsmaatstaven levensverzekeraars

	2001						2002						
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
	%												
Rendement u	4,98	5,06	4,99	4,88	4,75	4,61	4,57	4,62	4,77	4,91	5,02	5,10	5,08
Rendement t	5,23	5,32	5,27	5,20	5,08	4,87	4,71	4,73	4,90	5,11	5,23	5,35	5,33
Rendement s	5,77	5,82	5,79	5,73	5,70	5,65	5,60	5,52	5,53	5,60	5,67	5,74	5,76

Bron: Centrum voor Verzekeringsstatistiek CVS.

In de voorgaande 12 maanden

Banken		Prestaties beleggingsinstellingen onder druk door negatieve beurs	juli '01
Banken van grote betekenis in economie	okt. '00	Institutionele beleggers houden beleggingen op peil door groot surplus op Effectenaankopen	aug. '01
		Groei beleggingen institutionele beleggers in aandelen stukt	aug. '01
Sparen en lenen		Institutionele beleggingen licht gestegen	okt. '01
Bijna een kwart minder woninghypotheken in 2000	aug. '01	Institutionele beleggers willen meer in vastgoed beleggen	nov. '01
In 2001 flink gespaard	maart '02	Grote koersverliezen voor institutionele beleggers	jan. '02
		Institutionele beleggingen nog niet op oude niveau	april '02
Geldmarkt		Woningbezit	
Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000	mei '02	Positief jaarresultaat voor sociale huursector in 1998	febr. '01
		ABP blijft koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst	dec. '01
		Woningmarkt ontspant	juni '02
		Woningwaarde stijgt fors	juni '02
Amsterdamse Effectenbeurs		Overheidsfinanciën	
2000 slecht jaar voor aandeelhouders	jan. '01	Waterschappen investeren 1,6 miljard gulden in 1999	mei '01
Hogere winst in 2000 voor de financiële beurs-NV's	sept. '01	Verdere daling gevestigde staatsschuld in eerste kwartaal 2001	juni '01
2001 slechtste beursjaar sinds oliecrisis	febr. '02	Gemeenteschuld blijft dalen	juni '01
Aandelen bouw uitschieter op Damrak in eerste kwartaal 2002	mei '02	Opbrengst uit gemeentelijke heffingen stijgt in 2001 met 7,8%	juli '01
		Gezondheidszorg, sociale werkvoorziening en openbaar vervoer favoriet bij gemeentelijke samenwerking	sept. '01
Verzekeraars		Gevestigde staatsschuld stijgt in tweede kwartaal 2001	okt. '01
Winst levensverzekeraars in 1999 boven vijf miljard gulden	jan. '01	Overschot Rijksoverheid in 2000	okt. '01
Torenhoge verkopen van lijfrentepolissen	maart '01	Provincies geven 8 miljard gulden uit in 1999	nov. '01
Weinig beweging op de Europese verzekeringsmarkt in 1998	maart '01	Uitgaven voor wegen en vaarwegen hoger dan ooit	nov. '01
Winst in verzekeringsbranche in 2000 gestegen met 15%	dec. '01	Opbrengst gemeentelijke heffingen hoger dan begroot	nov. '01
Lange-termijnontwikkeling en seizoenspatroon in nieuwe levensverzekeringen	jan. '02	Schulden van het Rijk dalen in derde kwartaal	dec. '01
Markt voor levensverzekeringen niet gegroeid	maart '02	Overheidsuitgaven kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, Sport en recreatie meer dan 10 miljard	dec. '01
		Opbrengst gemeentelijke heffingen groeit minder hard	febr. '02
		Financiële positie van gemeenten sterker in 2000	febr. '02
Pensioenfondsen		Geringe stijging waterschapsheffingen in 2002	maart '02
Goed resultaat pensioenfondsen in 1999	febr. '01	Gevestigde staatsschuld stabiel in 2001	april '02
Negatief resultaat voor pensioenfondsen in 2000	maart '02	Product- en bedrijfsschappen hielden over in 2000	april '02
VUT-fondsen staan onder druk door vergrijzing	mei '02	Groeivertraging maakt euronormen knellend	april '02
		Lagere overheden zorgen voor daling EMU-schuld in 2000 met ruim twee miljard euro	april '02
		Waterschappen investeren 0,7 miljard euro in 2000	mei '02
Institutionele beleggers		Diverse onderwerpen	
Institutionele beleggingen wederom vrijwel ongewijzigd	jan. '01	Heeft de euro in 2001 invloed op de inflatie	febr. '02
Beleggingsinstellingen, beurswaarde en indexcijfers	maart '01	De opbouw van de inflatie in januari 2002	maart '02
Institutionele beleggers: een mager 2000 na koersverliezen	april '01	Inflatie voelt hoger	juni '02

Trefwoordenregister

Aandelen, indexcijfers	32	Koersindex aandelen	32
Aandelen, rendementen	32	Koersindex obligaties	36
AEX-index	34	Koerswaarde aandelen	31
Bankbrieven	28	Koopsom vastgoed	38
Banken, balans	20	Krediet, consumptief	22, 23
Beleggingsfondsen, indexcijfers	33	Levensverzekeringen, nieuwe	41, 42
Beroep op de kapitaalmarkt	30	Liquiditeitenmassa	21
Besparingen	22	M3	21
Beursindexcijfers	32, 33, 34, 37	Mfi	20
Beursindexcijfers obligaties	37	Midkap-index	34
Beurswaarde aandelen	31	Monetair financiële instellingen, balans	20
Buitenlandse markten	26, 29, 34	Obligatie-emissies	29, 30
Cardmaatschappijen	22, 23	Obligaties, indexcijfers	37
CBS/MoneyView index	33	Obligaties, rendementen	28, 37
CBS/NIB-index	34	Onderhandse leningen, rente	28
CBS/SBV-index	34	Optiebeurs, omzet	35
CBS/Stroeve-index	36	Pandbrieven	28, 29
CBS/MIT(S)-index	34	Persoonlijke leningen	22
Consumentenprijsindex	18	Polissen levensverzekeringen	41
Consumptief krediet	22, 23	Postorderbedrijven	22, 23
Daggeldrente	26	Prijsindex consumptie	18
Deposito's	20, 22	Producentenprijzen	18
Deposito's, rente op Euro-gulden -	26	Prolongatierente	26
Dollarkoers	27	Promessedisconto	26
Effectenbeurs, omzet	31	Rendement aandelen	32
Effectief rendement	28	Rendement obligaties	37
Emissies	29, 30	Repo	21
Euro-rendement	29	S-rendement	43
Euribor	26	Spaargelden	22
FTSE Eurotop-100 index	34	Spaarkassen, nieuwe inschrijvingen	43
Financieringsmaatschappijen	22, 23	Spaarrekeningen	22
Geldhoeveelheid	21	Staatsleningen	28, 37
Geldmarktrente	26	Studieleningen, rente op	26
Goudprijs	27	T-rendement	43
Heffingsrente belastingdienst	26	U-rendement	43
Herbeleggingsindex aandelen	32	Vastgoedfondsen	33
Herbeleggingsindex obligaties	36	Vastgoedtransacties	39, 40
Herbouwkosten van woningen	18	Voorschotrente	26
Hypotheekrente	28	Vreemde valuta	27
Hypotheken	24, 25	Wettelijke rente	26
Invorderingsrente belastingdienst	26	Wisselkoersen	27
Kapitaalmarktberoep	29	Woninginboedels	18
Kapitaalmarktrente	28	Woningtransacties	38

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

*Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.
ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.*

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijkse Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

*Wekelijks, ca. 10 blz., € 70,50 per jaar.
ISSN 0166-9680.*

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel thema's met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

*Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,- per jaar.
ISSN 1380-7447. Kengetal A-152.*

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

*Jaarlijks, 212 blz., € 12,93.
ISSN 1386-1042. Kengetal P-19.*

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie Kennis en economie 2001 staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

*Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.
ISBN 903572955 2. Kengetal K-300*

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

*Jaarlijks, 248 blz., € 38,57.
ISSN 0168-3489. Kengetal P-2*

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie De Nederlandse conjunctuur wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ont-

wikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

*Kwartaal, € 34,- per jaar.
ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104*

Assurantie Jaarboek

Het Assurantie Jaarboek geeft alle statistische informatie die voor de verzekeringsbranche onontbeerlijk is. Verzekeraars, distributie, en de zakelijke-/particuliere markten: demografie, ziekteverzuim, brandschade, sterftekansen, betaalde premies, etc. Het verschijnt jaarlijks in november.

*Jaarlijks, 210 blz., € 51,05
Uitg. Kluwer Bedrijfsinformatie, tel. (0570) 67 33 30*

Sparen en lenen in Nederland

In deze publicatie zijn alle beschikbare gegevens samengebracht over spaargelden, consumptief krediet, hypotheek, pensioenen en levensverzekeringen. Ook aandacht voor de wijze waarop particulieren gebruik maken van bankdiensten.

*Jaarlijks, 137 blz., € 20,42
ISSN 1385-6316, Kengetal O-30*

Beleggings Jaarboek

In het Beleggings Jaarboek is een groot aantal statistische gegevens samengebracht over de aandelen- en de obligatiemarkt. Hieraan zijn nog enkele gegevens toegevoegd over beleggingsfondsen en de geldmarkt. Gebruikers van deze publicatie kunnen desgewenst een diskette aanvragen, waarop een groot aantal cijferreeksen in Excel-bestanden is opgenomen.

*Jaarlijks, 182 blz., € 30,63
Uitg. Kluwer Bedrijfsinformatie, tel. (0570) 67 33 30*

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken.

Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://statline.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

*10 keer per jaar, € 85,50 per jaar, € 10,70 per exemplaar.
Kengetal: A159cd.*

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.